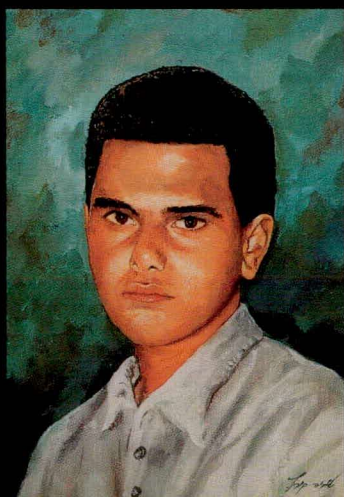

איוול

12.7.71 - 26.2.90

צורפתי

זייל

צבא הגנה לישראל

03108 יחידת ד.צ.

כ"ב באדר תש"ן

19 למרץ 90

מטפחת צרפתי היקרה,

בנכם טוראי אילל ז"ל נפגע מתאונת נשק בערב יום ראשון ל' בשבט תש"ן, התאונה ארעה בישוב בקעות אשר בבקעה. בנכם ז"ל הועבר במסוק לבית-החולים הדסה עין-כרם בירושלים כשמצבו אנוש, בבוקר יום שני א' באדר מת מפצעיו.

טוראי צרפתי אילל ז"ל שרת ביחידה כחודשיים בתפקיד חמש צריח בסוללה ג'. זכה להערכה רבה מצד מפקדיו על אופן תיפקודו כחייל, וכמו-כן על יסודיותו בעבודתו ובשרותו.

זכה להערכה ולאהבה רבה ביותר מצד חבריו לשירות.

היה חייל ממושמע וטוב לב.

בשמי ובשם כל מפקדי וחיילי יחידת דרוקון הנני מביע צער עמוק על נפילתו של בנכם.

אילן מלמד, רב סרן

מפקד היחידה

"אמא,

אל תדאגי -

יהיה בסדר!"

שיחות עם אייל

ביום ההולדת ה-19 שלך - אך חמישה חודשים מאז מותך -
הגענו ל"הר הרצל" עם זר פרחים, אשר הנחנוהו מעל ראשך.
ובמה נברכך?
דממה הייתה סביבך ורק ציפורים מצייצות, ללא שיר ומוסיקה;
רק ים של דמעות, של כאב, של צער ושל געגועים.

מדוע צריכים אנו לחגוג פה, במקום מנוחתך, לבד עם יגוננו?

אבא

אייל	שנולד	ב- 21 ביולי '71 בבי"ח "הדסה" עין כרם,
התגייס		ב- 3 באוקטובר '89 לצה"ל,
נפגע		ב- 25 בפברואר '90 בבקעות,
ונפטר		ב- 26 בפברואר בבי"ח "הדסה" עין כרם.

בתאריך 25.2.90, יום ראשון, שוחחת איתי בטלפון, כדרךך תמיד לפני צאתך לדרך; ואני ביקשתי – כדרךך תמיד – לאמור! "אייל, שמור על עצמך!"; ואמרת לי: "אמא, אל תדאגי! יהיה בסדר!".

ביום שני לפנות בוקר, בשעה 02.00 אחר חצות, א' באדר (26.2.90), שמעתי נקישה בדלת. כמתוך חלום התעוררתי, ואני כאמת שומעת נקישה. הערתי את אביך, יצחק, ואני אומרת לו: "דופקים בדלת, קום לראות מי זה". הוא קם וראה שני חיילים. פתח את הדלת, והם אומרים: "באנו להודיע לך, שבנך פצוע, והוא שוכב בבי"ח "הדסה" עין כרם. תתלכשו ובואו איתנו". שאלתי: "מה קרה? איך הוא פצוע?"; והם עונים: "לא יודעים". אבל לפני שנצא ביקשו, שנתקשר ונודיע למשפחה. אמרנו: "אין צורך! הוא רק פצוע! בבוקר נודיע למשפחה". אבל הם ביקשו מאוד שנתקשר. התקשרנו ללבנה ואמרנו, שאייל פצוע, ואנו נוסעים לביה"ח "הדסה". הדרך עד ביה"ח – נראתה ארוכה, כאילו נסענו כמה וכמה שעות טובות. כאשר הגענו, ניגש אלינו רופא ואמר, שאייל פצוע קשה וכי הוא בחדר התאוששות. את המלה "קשה" לא שמענו, לא התייחסנו אליה. חשבנו, שהוא עבר איזה ניתוח, והוא בחדר התאוששות. ניגשנו לחדר וראינו, שהוא מחובר ל"מוניטור" ועירוי דם. כל ראשו היה חבוש למעט פניו היפות שהיו גליוות. חשבנו, שעוד כמה שעות יתאושש ויוציאו אותו מהחדר. לא תארנו לעצמנו, שהפציעה מאוד קשה, שהוא נפגע בגזע המוח וכי יש לו לחיות רק שעות ספורות. בינתיים הגיעה לבנה, מייד אחרינו, והיא התחילה לצלצל לאחיותיו. התפללנו וציפינו לבשורות טובות. לא תארנו לעצמנו, שיהיה זה הסוף. היינו בתקווה. בשעה 9.00 בבוקר קרא הרופא ליצחק, אביך, ואני הצטרפתי אליו. הבטתי אל המיטה, שבה שכבת. היית כבר מכוסה עם הסדין מעל הראש וה"מוניטור" – לא פעל.

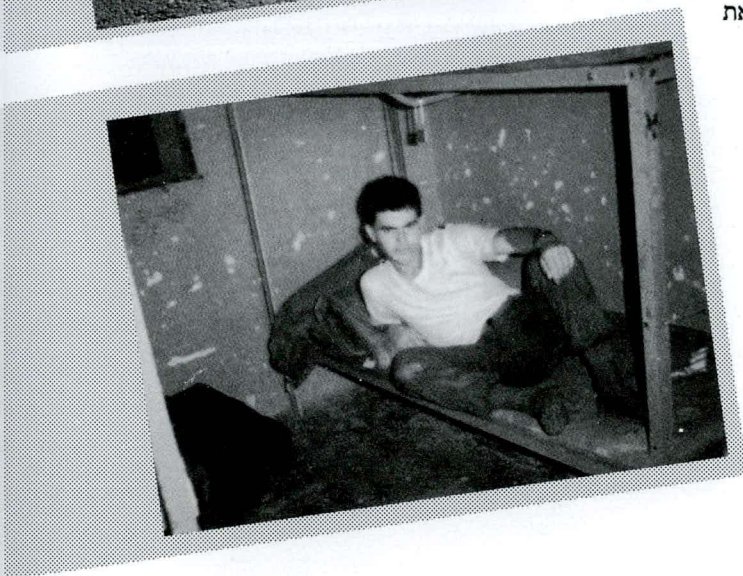
ידענו, שאייל כבר איננו. מייד נתנו לנו כדורי הרגעה. ביקשנו לגשת אליך, חיבקנו ונישקנו אותך ולא יכולנו להיפרד ממך, עד שהאחיות הרחיקו אותנו מעליך. באנו הביתה והתחלנו להודיע ליתר המשפחה ולחברים על מותך. אייל, אף אחד לא האמין! התחילו להתקשר חזרה לוודא, אם זה נכון. היו אומרים: "זה לא יכול להיות! רק אתמול ראינו אותו בבוקר יוצא לצבא!"

ההלוויה נערכה בשעה 4.00 אחר הצהריים, ב"ה הרצל". ה"שבעה" עברה עלינו כסיוט או כחלום של בכי וללא שינה בלילות. הרבה אנשים פקדו אותנו, חברים ומפקדים. אף אחד לא היה יכול לתאר לעצמו, כמה קשה לשאת את האבידה הגדולה. אין דבר יותר קשה מזה! היו חברים, שכאו להתפלל יום יום בימי ה"שבעה". היה מאוד קשה לבקר את קברך הטרי ולדעת, כי שוב לא נראה אותך וכי רק נוכל ללכת ל"הר הרצל" ולבכות כאוות נפשנו ובאין מפריע. קשה לראות את שמך מתנוסס על המצבה. איננו מעכלים, שאתה נמצא שם. הראש שלנו קולט, אבל ליבנו – ממאן.

יוסי, הסמג"ד שלך, התעלף בזמן ההלוויה. הוא אהב אותך. ביום השלושים הביא הוא את החפצים שלך, שלא יכולנו להסתכל עליהם, שהרי הגיעו בלעדיך. הוא פירק את התיק ואמר: "איזה סדר למופת יש בתיק! מי סידר לו את התיק?"

כמובן – אייל. אייל אהב סדר וניקיון.

כאשר היית לפני כשנה בשירות לאומי בצבא, ישן באוהלים, היה קר וגשום. הייתי חושבת עליך, איך אתה ישן בחוץ באוהל, בעוד שאני ישנה בחדר, והמיטה חמה. גם כיום חושבת אני עליך, היכן אתה ישן והאם קר לך. הגשם יורד בחורף, השמש מכה בקיץ ואתה – איך אתה מרגיש שם, עם הדממה והשקט, בעוד שהיית אוהב רעש ומוסיקה ברקע?

איילו לא הספקת לשרת בצבא אלא 5 חודשים. מעט זמן הספקתי ליהנות לכבש את מדיך. רק שמונה עשר וחצי שנים נתנו לך לחיות. האם היה זה מספיק? כאשר היית מגיע בימי שישי לחופשה, דבר ראשון היית מניח את התיק, נכנס לחדרך ומייד מתקשר לחברתך, ליאת, אשר אותה אהבת מאוד. הייתם מדברים שעות ואת צחוקך היינו שומעים עד חדרנו, כשהיה לך מצב רוח מרומם תמיד. שנה עברה עם צער, כאב וגעגועים, אשר קשה לתארם במלים, ועם מועקה בלב. יום עובר, שבוע, ועוד שבוע, אך אנחנו עדיין איננו מעכלים ואיננו מקבלים את זה. אנו "משחקים אותה" כלפי אחרים ונאלצים לחייך חיוך מאולץ, כדי להראות שהכל בסדר. אבל בתוכנו – ההיפך הגמור הוא הנכון. שכן ליבנו שבור וכואב.

אנו מתנהגים כמו רובוט, בלי שמחת חיים, ונאלצים להמשיך את החיים, כאילו הכל כשורה. רק הגעגועים גומרים אותנו. בכל בוקר, כאשר אנו מתעוררים, רואים, קודם כל את דמותך לנגד עינינו. קשה לנו לתאר, כי שוב לא נראה אותך ושוב לא נשמע בדירה את פסיעות רגליך.

אמא

יום יום, שבוע שבוע, מחכים אנו וחושבים, שאולי תיכנס בעד הדלת עם חיוך על פניך, אשר הכניס לנו אור בבית. אנו עדיין מחכים לך. איך אפשר, אייל, לשכוח אותך? בכל צעד שאנו עושים, זוכרים אותך ודמותך לנגד עינינו כל הזמן. בן זקונים שלנו היית! (מה היה חטאנו הגדול, שעל כך נלקחת מאיתנו? אולי אין כאן חטא ואין כאן עונש אלא ההיפך: טוב לך במקום, שבו אתה נמצא, מקום מבטחים). אייל, איך היית לוקח את החיים בקלות. כל דבר – אמרת – הינו קל והיית מחייך כל הזמן.

קשה להאמין, שחלפה שנה מאז יום שני, א' באדר האכזר הזה, ואתה לא איתנו אלא רק בזכרוננו. היית בשיא עלומיך. היית רק בן שמונה עשרה וחצי שנה. טרם הספקת לחיות ולממש את מה שרצית. חלפה שנה של צער, כאב וגעגועים. ליבנו פצוע, ללא שינה בלילות, רק עם כבי חרישי, עם תקווה ודמיונות, שאולי כל זה רק חלום או סיוט שייגמר. שאפתי לחבק אותך ולהצמיד אותך אל ליבי. רציתי רק עוד פעם אחת, אבל... נותרו לנו רק זכרונות ותמונות יפות, שלעולם לא יעזבו אותנו. כולנו כואבים את חסרונך, זוכרים רק את צחוקך. אף פעם לא היית כועס אלא רק מחייך. השארת אותנו עם לב שבור וכואב; עם געגועים אליך. כל עוד בחיים אנו, לא נשכח אותך לעד.

אמא

לך...

כשאני בך,
עצובה ובוכה
בלבי אני מדברת
רק אתך.
כי רק אתה
יותר מכל אחר
תוכל להבין
מבלי לתאר,
כי שנינו אבדנו
בו, אדם, חבר.

יש ואחפש את המלים
ואף מלה
לא יהיה בה
כדי לתאר,
כל־כך כותבת
על מה שבלב,
ועדין לא הבעתי
את גדל הכאב.

צריך להמציא בדחיפות
מלים אחרות
כל המלים שישנן
שיכות לעולם האחר.

רוצה אותך לבד
לדבר
על מה שאבדנו —
בו, אדם, חבר.

קשה לנו להשלים עם מותך הפתאומי, אשר בא בהפתעה.
יום קודם נפרדת מאיתנו בחיך. המחשבה, כי שוב לא נראה אותך
וכי לעולם לא תשוב אלינו – קשה ומכאיבה.
יום-יום, שבוע-שבוע, מחכים אנו.
רצית לסיים את השירות הצבאי ולהתחתן עם בחירת ליבך, ליאת,
ולהביא ילדים יפים לעולם; ואת זה לא הספקת. למה?
אכן כבה האור במשפחה, והחיך והאורשר שהיו – שוב אינם.

כאשר אני יוצאת, בתום יום העבודה, הביתה, פוגשת הרבה חיילים
ברחוב. אז אומרת אני לעצמי: אולי אראה אותך ביניהם. אני
מחליפה את החייל הזה ורואה את דמותך לנגד עיני ומרגישה, איך
הדמעות זולגות מעיני. הולכת ובוכה וצועקת בליבי: למה?
ומחניקה הכל בפנים...

בחורץ היינו צריכים להיראות חזקים ולחיך חיוך מאולץ, אבל בלב
–איש לא ידע ולא יבין אותנו. רק הורים שכולים יכולים להבין
אותנו. כאשר מדברים אלינו, אנו כאילו שומעים, אבל מחשבותינו
נתונות עליך. רק חושבים וחושבים. כל יום שיש מחכים אנו, אולי,
בכל זאת, תגיע. מפני שהיית מגיע, באופן קבוע, בימי שיש. היינו
שמחים מאוד, כאשר היית מגיע, כי היית מבסוט בצבא והבאת אור
לבית. בצבא היה טוב לך. היית אומר: "כמו בית הבראה". כי לא
היה לך מפקד, לא היו מסדרים, היית שומע רדיו, קורא עיתונים,
ואנשי המושב חיבבו אותך. כך לא היה משעמם לך, ואנחנו היינו
מרוצים, כי טוב היה לך.

אמא

אייל! קשה לי לכתוב מלים אלו, אבל עם מאמצים ודמעות אני כותבת:

אייל! אתה חסר לנו מאוד. כל דבר מזכיר לנו אותך או את חסרונך. אם זה הקימה בבוקר ובמשך כל היום והלילה – בקושי ישנים. רק חושבים עליך בכל צעד ושעל, אשר אנו עושים. חסרים לנו הרדיו, אשר היית מדליק אותו בקולי קולות, הבלגן ואי-הסדר בחדרך. כיום – חסרים לנו כל אלה ועצוב לנו מאוד.

את דמותך רואים אנו בכל, עם חיוך שהיה נסוך על פניך, כאשר היית נכנס הביתה. חסרה לנו העזרה, שהיית מושיט לנו. אחרי ה"בר-מצוה" גדלת פתאום והפכת לעלם יפה, אשר הנערות רדפו אחריו והתחילו איתך, מפני שהיית ביישן.

אייל! קשה לנו להאמין, שרק לפני זמן קצר היית כאן, כמו כל אחד מאיתנו, ועכשיו אתה אך תמונות באלבום והרבה זכרונות, כשכל שעה ורגע הופכים להיות בעלי משמעות נוספת. אף פעם לא ידענו, שיש כאב כה חזק. זהו כאב פיזי, חזק ממך, שאינך יכול לשאתו. בתחילה לא האמנו, שזה קורה לנו. שאלנו: מדוע זה קורה? איך קורה דבר כזה?

כאשר יצאת לצבא, פחדנו מאוד. איננו יודעים מדוע? היום – כבר ברור לנו.

אייל! היית מתקשר אלי, שלוש ארבע פעמים בשבוע, ושואל מדי פעם, איך מבשלים אורז או מרק, מפני שהיו מביאים לכם מצרכים ולא אוכל מבושל; ואני הייתי מלמדת אותך, דרך הטלפון, איך לבשל. לאחר הארוחה היית מודיע לי, שהאוכל אכן היה טעים מאוד. והיום – חסרים לי הטלפונים שלך, כמה פעמים בשבוע, פרט לימי שישי, שבו היית בא הביתה.

בן, מגדל שנפל

לגדל בן
חיל שנפל,
זה כמו להקים
מגדל.
מתחילים מקומה ראשונה,
לבנה ועוד לבנה,
באהבה והמון חרדה
מגיעים סוף-סוף
לצמרת.

ואתה מביט בתפארת
גאה ומשתאה,
ויודע בלבך
מה כל העיר
אומרת.

כבר מתכנן את המסכה
ופתאם:
דופקים בדלת.
בפתיחת דלת אחת
הכל מט ומרס
ומה שהיה היה
שכח את הילד!

ואתה בא למגדל
ורוכן עליו
בנדד נדל,
ומה שנוטר
מהבן החיל
מפאר של גבר

נוטר לך רק
קבר.

כאשר נכנסתי להריון, הייתה רחלה אחותך בת 10; ושרי בת 8. אחיותיך היו כבר גדולות. התלבטתי, אם להמשיך את ההריון או לא, כי כבר יצאתי מטיפול בילדים.

בכל זאת המשכתי את ההריון ושמחתי. הייתה לי הרגשה, שיש לי בן! לכן, כאשר ילדתי אותך – לא הופתעתי מכך. לשמחתנו לא הייתה גבול. לאחר שחזרתי מביה"ח, ישבו אחיותיך ליד מיטתך והתפעלו ממך מאוד. בתור תינוק היית ישן ומחייך: שינה עם המלאכים, והם לא רצו להפסיד את החיוכים האלה. הם טיפלו בך באהבה ובמסירות. היו רבות, מי תחזיק אותך, מי תטייל עמך. הפסקתי לעבוד וגידלתי אותך. היית ילד שמנמן ואף על פי כן, הלכת בגיל 10 חודשים. הכל עשית כה מהר.

כאשר גדלת, אהבת לפרק צעצועים ולתקן אותם. היית בן התפנוקים שלנו. אחרי ה"בר-מצוה" גבהת פתאום והפכת לעלם חמד, אשר יכולנו להתגאות בו. היית עוזר מאוד לאבא ועכשיו אתה חסר לו.

לפני שהיית יוצא לפגישה, נהגת לעמוד שעות מול הראי הגדול – מרוב שהיו לך הרבה בגדים – מודד ופושט בגדים: האם כדאי ללבוש את החולצה הזאת? המכנסיים האלה? "מה כדאי ללבוש?", שאלת. היית אוהב לחיות, להתלבש ולהתבשם. כאשר היית יוצא, היית משאיר אחריך בחלל הבית את ריחות הבשמים. מיכל הייתה אומרת תמיד: "אייל, איזה חתיך אתה!". טוב, שהספקת לנצל את החיים הקצרים, שהיו לך, אף על פי שהיו מאוד מאוד קצרים.

אמא

פרידה עצובה

אָויר קבֿד,
עָרפֿל שאַינִו מתפּוֹר,
קֶשֶׁה לִהְיוֹ, הַפֶּל
מתְבַּלְבֵּל,
אִיד מוֹלֶדֶת נִפְרֶדֶת מִבּוֹ!

שְׁמַיִם
אִיד אַתֶּם מִנְתָּקִים אִמָּא מִבּוֹ?
אִיד אַתֶּם מִסְכִּימִים,
הֵיטְכוֹ?
אַתֶּם לֹא חֲשִׂים אֶת כָּל הַכָּאב?
הַאִינְכֶם יוֹדְעִים כִּמָּה שֶׁהוּא
אֶת אִמָּא־מוֹלֶדֶת אוֹהֵב?

שְׁמַיִם
תִּגְנוּ לִי לֹמֶר לָכֶם
כִּמָּה הוּא אוֹהֵב אֶת אֶדְמַתְכֶם.

וְזֹאת אִמָּא בְּלִי הַבּוֹ,
אִיד נוֹתֵן לָכֶם לְבָבְכֶם?

לפני שהתגייסת, הייתה לכולנו תחושה של פחד מהשירות בצבא, מהסיפורים שמספרים, מהקשיים שכולם עוברים. וכאשר אתה יצאת לצבא, תמיד חשבנו עליך: מה אתה עושה עכשיו? איך אתה מסתדר? היכן אתה ישן? האם הטירונות קשה? ענית, ש"כיף" לך ושהטירונות קלה. אף פעם לא סיפרת לנו, שקשה לך. את הכל לקחת בקלות. ובלילה היה קר מאוד, ואתה אמרת שחם לך. חיילים, שקיטרו וסבלו, נהגת להכניסם לחדרך ולשוחח עמם על כוס קפה והיית מרגיע אותם. כאשר באת לחופשות וכיום ראשון בבוקר היית יוצא, הייתי אומרת לך: "אייל, שמור על עצמך!". מאוד דאגנו לך.

חשבתי עליך כל הזמן. הצבא, פשוט, הפחיד אותי. עכשיו רואה אני, שהחששות היו מוצדקים. אנו עדיין חושבים, שעוד תבוא, שנשמע את המפתח סובב לו בדלת ואת קול צעדיך מהדהדים בחדר.

אני משתוקקת לשמוע את הרדיו ואת השירים שאהבת – בקולי קולות, אפילו את הטייפ נהגת לקחת לאמבטיה לשמוע את המוסיקה.

את חדרך היית משאיר מבוזבז. הייתי כועסת לפעמים, שתסדר את החדר; ואתה היית מסדר אותו למופת. היום מתגעגעת אני לבלבגן שבחדר, לאי הסדר שהיה. אבל כיום נשאר החדר נקי ומסודר. אין מי שילכלך ויבלבגן.

לפעמים אני רוצה לצעוק ולצרוח ולשאול, מדוע נלקחת מאיתנו ומדוע זה קרה לנו? האם לא נראה אותך עוד? אבל כל זה נחנק בתוך ליבי.

אמא

בן יקר שכלתי !

אייל, אור להורים היית!
למה נלקחת מאיתנו, בן יקר?
קול הזמיר, שנדם – נדם.
אתה חי בתוך ליבנו
השם הוא עדינו.
הותרת כבוד את ליבנו.
כגחל דעכת, אייל, ושוב אינך.
איך זה שנקטפת ועורך צעיר?
אהבנוך, בן יקר, עלם יפה היית לנו.
היית מאושר בחייך הקצרים.
אבל אושרנו תם!
שבורים ומדוכאים – הורים השארת.
למה? למה? למה?

יום מאושר היה לי ביום, שנולד לי בן, אח לשתי בנותי, רחלי ושרי. ביום ה"ברית" – אמר לי המוהל: "הקטן הזה גדול יהיה". כן, אמרתי לעצמי, עד שיגדל לי, שערותי ילבינו. וכך היה. אייל קיבל כל מה שרצה. רציתי בן, שיהיה לי חבר. דחפתי אותו ללמוד נהיגה. קיבל רישיון. כל יום היה בא לעבודתי ומסיע אותי הביתה. הרגשתי מאושר.

ביום השישי האחרון לימדתי אותו להחליף גלגל, שלא יקרה לו פנצ'ר
וייתקע באמצע הדרך. הוא החליף לבדו. ביום שישי הייתי ממלא לו
את מיכל הדלק.

היינו יוצאים בקיץ. הימים היו ארוכים. עושים "על האש" ארוחת ערב
עם חברים. הוא היה מכין את האש וה"מנגל". זה היה התפקיד שלו, מפני
שהוא אהב בשר על האש.

היום – איני יודע, אם אלך אי-פעם.

כאשר התגייס לצבא דאגתי לו מאוד.

הייתי שואל אותו: "אייל, אתה מרוצה או קשה לך?", והוא היה – בחיך
המקסים שלו – מעודד אותי: "אבא, אל תדאג. טוב לי בצבא. חבר'ה
נחמדים. אני שומר. בהפסקות – קורא עיתונים, שומע רדיו, אחרי זה
יושב עם חבר'ה מהמושב פצאל, משוחחים, והם חיבבו אותי מאוד".
עד שיום אחד רצה הגורל אחרת.

כיום אני מדוכא מאוד על אובדן בני היקר. עברה שנה ואנו עייפים
פיזית ונפשית כאחד. קשה לתאר, איך הימים עוברים עלינו.
כאילו היה זה חלום, חלום רורד שהתנפץ.
אמו ואני דומעים כל יום על אובדננו.

נפקוד את קברך הרענן, שלידו מרגישים אנו את קרבתך.

היה מופיע לי בחלום והייתי אומר לו: "אתה בחיים?"

והיה עונה לי: "אבא, אני לא מת, אני חי. בטעות נהרגתי".

באותם רגעים, לפחות, הייתי מאושר, כאילו הוא באמת חי. לא רציתי
להתעורר. רציתי, שהחלום יימשך.

כאשר התעוררתי – עולמי חרב עלי, זה היה רק חלום!

כותב אני מלים אלו עם דמעות וכאבי לב.

למה, בן יקר, נקטפת בעורך עלם צעיר? עוד לא הספקת לממש את מה
שרצית.

מלא חיים ומאושר היית.

אנו תמיד היינו מדברים עליך בלשון הווה, וכיום – קשה לדבר עליך
בלשון עבר. הזיכרון חזק, המחשבות אינן נותנות לנו מנוח, ביום וגם
בלילה ובכל צעד, שאנו פוסעים. תמיד אומרים, שהטובים הולכים
מאיתנו, ואנו רואים שזה נכון. כפי שאומרים: השם רוצה אליו את
הפרחים הטובים והיפים.

אנו מרגישים את עצמנו בודדים, אבודים, כאשר איננו יכולים לשתף אף
אחד עם אשר בליבנו, מפני שלא יבינו. רק הורים שכולים יכולים להבין
אותנו. הכל כואב, לבבנו דואב, אז באים הביתה ומתפרצים, כי אתה
חסר לנו מאוד.

בימי שישי, שבת ובחגים – בכל פעם נזכרים בך: מה אהבת לאכול, איך
היית מכין לעצמך כל מיני מאכלים טובים, וכולם מצטרפים אליך – ולך
בקושי היה נשאר.

לנו נותרו רק זכרונות, זכרונות.

אבא

א ח ק ט ן ו מ ת ו ק !

אייל, אח קטן ומתוק. כשנולדת לא עזבנו אותך לרגע. אפילו כשישנת היינו לידך, לראות אולי תזוז, אולי תחייך אלינו. תמיד היינו צמודים אליך.

וכך גם גדלת, אח קטן ומתוק, עם הרבה אהבה ופינוק.

ובלי להרגיש – פתאום צמחת, הפכת לגבר. הטלפון בבית תמיד היה תפוס. חברות וידידות.

הבגדים היפים והיקרים ביותר – תמיד עליך, וכך היית יוצא לבלות: פאבים, דיסקוטקים, טיולים ומה לא.

ואיזה דוד היית; הדוד הכי טוב, כך אומרות הבנות, מיכל וחן. תמיד משחק, משתולל ולפעמים אפילו מרגיז אותך. אבל הן בכל זאת אהבו אותך. תמיד איתנו, במיוחד בים ובבריכה, וגם שם משגע אותם.

וכשצריך "בייבי סיטר" – רק אותך רוצות הן.

אחר כך הגיע יום הגיוס, הייתי איתך, נתתי נשיקה ואמרתי: "שמור על עצמך!" כל יום שישי היינו רואים את המדים על החבל וידענו, שהגעת הביתה. היינו שמחים לראותך.

וכך זה נמשך, עד שפתאום, ברגע אחד, התהפך ... פליטת כדור ...

ילד נחמד, נפש טובה,

כל כך הרבה, הרבה, חייכת אלינו, חייכת בחיים.

ילד מתוק עם חיוך מתוק.

מר לנו, מר ורע לנו.

שוב לא נראה לעולם את החיוך שלך ...

לפיכך נברא אדם יחיד.

ללמדך שכל המאבד נפש אחת,

מעלה עליו הכתוב כאילו איבד

עולם מלא.

חזור כבר! למה אתה לא חוזר?
 חזור כבר אל הבית שמחכה לך,
 אל המשפחה, החברה
 והידידים. כולם פה מחכים לך.
 בחדר שלך – תמצא כל דבר
 במקומו כפי שעזבת;
 והתמונות שציירת תלויות
 על הקירות.
 חזור ליהנות מהן!
 חזור אל הטייפ שלך ותדליק
 אותו גבוה גבוה.
 חזור אלינו!
 מאז שאינך איתנו
 התבלבלו הרבה דברים.
 כי אנחנו מתגעגעים אליך,
 לריח ה"אפטרשייב" שלך,
 לקולך ולצחוקך.
 חזור כבר אלינו!
 למה אתה לא חוזר? חזור!
 כי אתה חסר לנו מאוד.
 כל כך הרבה אנשים
 מחכים לך.
 הכל כל כך שונה עכשיו,
 כל כך מפחיד יותר.
 חזור כבר!!

אחותך רחלה

"... ואנו צופות איך שאתה גדל... ונהנות!"

זה עתה נולדת, תינוק קטן וחמוד; הובאת מבית החולים הישר לחדר של אבא ואמא, שם המתינה לך מיטת התינוק שלך. בשביל רחלה ובשבילי היית צעצוע, מכיוון שרחלה הייתה בת עשר ואני – בת שמונה. התייחסנו אליך כאמהות קטנות. בתחילה לא משנו מחדר ההורים. היינו יושבות על המיטה של אבא ואמא וצופות בך שעות, סופרות את החיוכים, שחייכת תוך כדי חלום, מדווחות לאמא על כל תזוזה ותזוזה על הייצור החדש, שנכנס לחיינו. הזמן עבר והנה אתה כבר יודע לזחול, ויצר הסקרנות מפותח אצלך. הדבר האהוב עליך ביותר היה לעשות "סדר" במגירות שלי. אתה מוציא את כל הקשקושים, שאני אוספת, ובודק כל דבר וכך מתעסק שעות. וכשאני מגיעה מבית-הספר ורואה את הכל מבולגן ומפוזר, איני יכולה לבעוס עליך, על כזה יצור קטן וחמוד. אתה ממשיך לגדול והנה נהיית שמנמן, לא שאהבת במיוחד לאכול, אלא שאמא לא מוותרת. כל הזמן רצה אחריך עם האוכל. מספרת סיפורים ולא עוזבת. העיקר שהילד יאכל. את הפירות האלה לא הפסיקה לקלף ולחתוך עבורך אפילו שכבר גדלת. ואנו, רחלה ואני, צופות איך שאתה גדל... ונהנות! לוקחות אותך לגן ולטיולים בעגלה ומשחקות איתך; ואתה מרוצה. עושה אמבטיות שמש במרפסת, עם הרבה צעצועים והרבה התזות מים.

והנה שוב גדלת, ואבא גא ואמא גאה לחגוג לך את חגיגת הבר-מצוה.
 ואתה – אתה אוהב להתעסק עם ידיך: מצייר, מרכיב, מפרק, לומד מאבא
 לתקן דברים. ציור מושך אותך, ואתה נכנס לתקופה, שבה ציירת עוד
 ועוד, ואבא ממסגר כל תמונה ותמונה, והכל נתלה בבית.
 והנה – אתה בצבא; אני כמעט שאיני רואה אותך, אך שומעת דיווחים
 מלאים מאמא, ואמא דואגת כל הזמן ואינה רגועה. אבא מרגיע אותה, כולם
 מרגיעים, אך היא בשלה, אינה שקטה.
 ומגיעה ההודעה הנוראה. אף אחד לא מבין, ואנחנו שואלים: למה? למה?
 דווקא אייל? למה דווקא לנו זה קורה?
 למה? למה? למה?
 איך נמשיך לחיות?
 הזכרונות רודפים כל הזמן ואי אפשר להתנתק מהם. הם קשים, כל כך
 קשים. לעתים מרגיש אתה כעומד מהצר, כצופה בסרט, ומשלה את עצמך,
 שזה בעצם לא קרה וכי הכל כרגיל, אך האמת הקשה ממחרת לחזור ולהעיק
 כל כך, ואי-אפשר ממנה להינתק.

הדמיונות מתעתעים בנו, וכל
 פעם שאנו ברחוב ורואים מישהו
 דומה לך, חושבים, אולי זה אתה?
 אך המציאות המרה חוזרת עד מהרה
 ואינה נותנת לאשליות הטובות
 והמרגיעות זמן רב להימשך.
 בחדר – הכל נשאר כפי שהיה
 וכמו שאהבת.
 כל דבר במקומו מונח. בארון
 הבגדים תלויות החולצות היפות
 שלך, נקיות ומגוהצות, מוכנות
 ללבישה. בגדים יפים – היו חלק
 ממך.
 אהבת להיות מטופח ונראית כל-
 כך טוב, בקיצור:
 חתיך, ובנות לא התביישו
 להתחיל איתך.
 עתה הכל נגמר, ואני שואלת את
 עצמי:

ל מ ה?
 ל מ ה?
 ל מ ה?

אתחך שרי

חלום של מיכל

ערב ראש השנה וכולם נקבצים אצל
סבא וסבתא. רק אני נשארת בחוץ,
ליד הדלת עומדת, וסבתא שואלת:
"מדוע את לא נכנסת? למה את

מחכה?"

ואני עונה: "אני מחכה למשיח. הוא
יביא את אייל, וכולנו נחבק וננשק
אותו".

מיכל כרי

המשאלה הראשונה של סתונית

אייל, דוד שלי!
אם אלוהים היה נותן לי שלוש
משאלות לבחור,
הייתי מבקשת בראשונה מהן –
שתחיה!

סלוגיג מלצר

כל הנשמה תהלל-יה, הללויה

הרב מרדכי כהן *

בניגוד למחברי שאר המאמרים של החוברת הזו, לא הכרתי את אייל המנוח באופן אישי.

הידידות שלי עם משפחת צרפתי היקרה החלה דווקא אחרי מות אייל, ב"שבעה". אבל ידידות זו עשתה לעצמה, בינתיים, כבר שורשים, ועל כן ראיתי לכבוד להשתתף בחוברת היוצאת לאור, כדי להנציח את זכרו המבורך של אייל. נסיבות מותו של אייל הן אסון כל כך גדול, לבית ישראל בכלל ולמשפחת צרפתי בפרט, שנדמה לעיתים שההלם, שפקד את כולנו, גורם לכעין ערפול חושים, העתיד אולי להתקיים זמן רב. הכאב הצורב הזה הוא פצע, שאינו מגליד לעולם, אשר בעטיו מסתובבות בראשינו כמה תמיהות יסודיות בענין השגחת ה' יתברך על עולמו. לנושא הזה אשתדל להתייחס בשורות הבאות.

כשאדם הולך לעולמו בגיל, שאנחנו קוראים לו "יחסית צעיר", רגילים אנו לקרוא במודעות האבל "שנפטר בטרם עת". זה זמן רב, שהביטוי הזה צורם בעיני, וכי על סבא זקן, שנפטר בגיל 98, אנו אומרים "נפטר לאחר עת"? ומהו בכלל עיתו של אדם?! והרי אנו מאחלים חיים טובים וארוכים לכל אחד ואחת, ועל כן המונח "עת" אינו שייך כלל לקיצבת חיי האדם. אין זאת אלא שמשך הזמן, שאדם חי, הוא רק פונקציה יחסית לאופן שהוא מנצל אותו. יש אדם, שחי הרבה עשרות שנים ופעולו היה מצומצם, מסיבות כלשהן; ויש אדם, שחי רק מעט שנים, אך הספיק במשך חייו הקצרים לפעול רבות ובאורח משמעותי, דבר המשאיר את רישומו בעולם הזה, גם אחרי שנשמתו עוברת לעולם האמת.

ואמנם כך מספרים לנו רבותינו, וזכרונם לברכה, בתלמוד (ירושלים ברכות ב/ח): משל למלך ששכר הרבה פועלים, והיה ביניהם פועל אחד, שהיה מתייגע במלאכתו יותר מכל שאר הפועלים. מה עשה המלך? נטלו עמו בכל שבילי הגן. לפנות ערב באו כל הפועלים ליטול את שכרם מהמלך, ונתן המלך הזה את שכרו ככל הפועלים. התרעמו עליו הפועלים ואמרו לו: אנחנו יגענו במלאכתנו כל היום כולו, והפועל הזה לא יגע במלאכתו אלא שעתיים?! ענה להם המלך: על מה אתם מתרעמים? הפועל הזה יגע במלאכתו בשעתיים יותר ממה שיעתם אתם כל היום כולו. מכך שבאמת לא הכמות היא החשובה, כי אם האיכות. אין אדם, שנפטר לבית עולמו לא "בטרם עת" ולא "לאחר עת", אלא "העת" היא קיצבת החיים, שמקצב הקדוש ברוך הוא לכל אדם ואדם. מעבר לזה, גם השאלה "למה זה קרה דווקא לו?" מנקרת בוודאי בראשינו. בענין אך

הזה יש להדגיש נקודה יסודית וחשובה: מאחר שכולנו – ברוך ה' – יהודים, המאמינים בקדוש ברוך הוא ובתורתו, עלינו לזכור, שהיסוד הראשון של אמונתנו היהודית הוא, שאכן כל מה שהקדוש ברוך הוא החליט להנהיג כך את עולמו ואת בראיו; וכי כל מה שקורה בעולמנו, הכל, מנווט על ידי ההשגחה הפרטית של בורא העולם ומנהיגו. שום דבר אינו מתרחש סתם ככה, במקרה, אלא הכל מכוון ומוסדר מלמעלה. ורמז לדבר: המלה "מקרה" בעצמה, אם משנים את

* רב היחידה הצבאית, שבה שרת אייל ז"ל וידיד המשפחה

סדר אותיותיה, מקבלים "רק מה", ללמדנו שכל מה שנראה לנו לכאורה שהוא מקרה, אינו אלא גילוי של רצון ה' יתברך, שאכן הדברים יתנהלו דווקא לו? אנחנו עונים כיהודים מאמינים: "זה קרה דווקא לו, מפני שהקדוש ברוך הוא החליט, שזה יקרה דווקא לו".

אלא שתשובה זו רק מעוררת שאלה אחרת והיא: "למה הקדוש ברוך הוא החליט, שזה יקרה דווקא לו?" זו באמת שאלה לגיטימית, והיא גם שאלה כבדה מאוד. האמת היא, שיש הרבה דברים, המתרחשים בעולם על פי החלטת האלוקים, ואנחנו במשקפיים האנושיות המצומצמות שלנו, איננו מסוגלים להבינם, בגלל המוגבלות של היותנו בני אדם, הכפופים לתנאי קיום שונים, כגון: זמן, מקום ועוד. אולי זאת הסיבה, שכאשר אדם נפטר ל"ע, בזמן הקבורה כשקרוביו קורעים את בגדיהם לאות אבל, הם מברכים את הברכה: "ברוך אתה אדוני אלוהינו מלך העולם, דיין האמת". ומה באמת פירוש הברכה הזו? הפירוש הוא, שהאבל אומר, כביכול, לקדוש ברוך הוא: תראה רבוננו של עולם, לו יכולתי הייתי נותן לך סטירת לחי. מה עשית לי? לקחת לי את היקר מכל: אבא, אמא, בן או בת וכיו"ב. זה הדבר הכי גרוע שיכול להיות! מה עשית?! אבל, רבוננו של עולם, אני מודע לכך, שאני מסתכל על זה מזווית הראיה האנושית הפרטית שלי, שהיא גם רגשית וגם סובייקטיבית. שכן מובן, שאהבתי את הנפטר (או את הנפטרת), ואיך לא? הרי זה היה אבא שלי או אמא שלי וכיו"ב. ואילו אתה, רבוננו של עולם, אתה הרי דן את העולם דין אמת, כי אתה דיין האמת, והדרך, שבה אתה מנהיג את עולמך, היא על פי שיקולים מוחלטים, אלווקיים גלובליים, המביאים בחשבון גם גורמים, שאני איני מסוגל להבין. לכן, היות שאתה דיין האמת, אני מקבל את דינך האלוקי, למרות הקושי הנפשי הגדול. וכן יש משהו מאוד מעניין: היסוד הזה, ש"כל מה שקורה בעולם, קורה כך, מפני שהקדוש ברוך הוא החליט שכך יקרה". עם כל הצער על מותו של אייל, יש בו משהו מרגיע מעט. שהרי אם הקדוש ברוך הוא החליט, שאייל צרפתי ז"ל יחיה שמונה עשרה שנים בלבד, ומותו היה מתרחש בכל אופן. ואם הוא לא היה נפטר מן העולם באופן הזה, הוא היה נפטר מן העולם באופן אחר. ובאמת, מבלי לפתוח פה לשטן חלילה, האם חסרים בני נוער, המקפחים את חייהם בתאונות דרכים ל"ע, בטוילים או בכל מיני דרכים אחרות?! לכן נסיבות מותו אינו הדבר המכריע כאן. הדבר המכריע הוא, שהקדוש ברוך הוא החליט, שאייל יחיה רק שמונה עשרה וחצי שנים. וזאת באמת מכה כבדה מאוד, שקשה לכולנו באופן כללי לקבלה, אך להוריו של אייל ולמשפחתו הקרובה – זה קשה שבעתיים. אלה הם דברים, ששכלנו באמת קצר מלהבין.

האירוע הטרגי הזה הזכיר לי אירוע קצת דומה, המתואר על ידי חכמינו זכרונם לברכה במדרש הבא (אבות דרבי נתן יד, ו):
"כשמת בנו של רבן יוחנן בו זכאי נכנסו תלמידיו לנחמו. נכנס רבי אלעזר ואמר לו: רבי, גם לאדם הראשון היה בן שמת, והוא התנחם עליו. ומניין שהוא התנחם עליו? שנאמר: וידע אדם עוד את אשתו" (בראשית ד', כה), אף אתה התנחם על מות בנך. ענה לו רבן יוחנן בן זכאי: "לא די שאני מצטער בעצמי, שבאת להזכיר לי צער של אדם הראשון?!"

נכנס אחריו רבי יהושע ואמר לו: רבי, לאיוב היו בנים ובנות ומתו כולם ביום אחד, והוא התנחם עליהם. ומנין שהוא התנחם עליהם? שנאמר: "ויאמר... ה' נתן וה' לקח, יהיה שם ה' מבורך" (איוב א, כא), אף אתה התנחם על מות בנך. ענה לו רבן יוחנן בן זכאי: "לא די לי שאני מצטער בעצמי, שבאת להזכיר לי את צער של איוב?!"

נכנס אחריו רבי יוסי ואמר לו: רבי, לאהרון היו שני בנים גדולים ומתו שניהם ביום אחד, והוא התנחם עליהם. ומנין שהתנחם עליהם? שנאמר: "וידום אהרן" (ויקרא י', ג) ושתיקה זו היא תנחומים, אף אתה התנחם על מות בנך. ענה לו רבן יוחנן בן זכאי: "לא די לי שאני מצטער בעצמי, שבאת להזכיר לי את צערו של אהרן!"

נכנס אחריו רבי שמעון ואמר לו: רבי, גם לדוד המלך היה בן שמת, והוא התנחם עליו, ומנין שהוא התנחם עליו? שנאמר "וינחם דוד את בת שבע אשתו (שמואל ב' יב, כד), אף אתה התנחם על מות בנך. ענה לו רבן יוחנן בן זכאי: "לא די לי שאני מצטער בעצמי, שבאת להזכיר לי את צערו של דוד המלך?"

נכנס אחריו רבי אלעזר בן עזריה ואמר לו: "רבי, אמשול לך משל למה הדבר דומה: לאדם שהמלך הפקיד אצלו פקדון. בכל יום ויום היה דואג ואומר: אוי לי, אימתי אצא מן הפקדון הזה בשלום. אף אתה רבי היה לך בן, והוא נפטר מן העולם בלא חטא, ויש להתנחם מזה שהחזרת פקדונך שלם למלך מלכי המלכים". אמר לו רבן יוחנן בן זכאי: "רבי אלעזר, נחמתני!"

נכון, שקשה לנו מאוד לקבל, שחיינו הצעירים של אייל נקטעו, בעוד שכולנו ציפינו לראותו עוד צומח ומתפתח, לומד, תורם, מתקדם ומפילס את דרכו בחיים. אם בכלל יש להוריו היקרים נחמה על מותו, הרי הנחמה היא: אף אתם, הורים יקרים, היה לכם בן, והוא נפטר מן העולם בלא חטא, ויש לכם להתנחם מזה שהחזרתם את פקדונכם שלם למלך המלכים.

ישנו ביטוי נוסף, שברצוני להתייחס אליו, והוא ביטוי השגור בפינו בעקבות פטירת אדם: "פלוני איננו". זהו ביטוי חמור מבחינת תוכנו.

אין לומר על פלוני שנפטר "איננו", כמו שגם אין לומר עליו: "הוא הלך". אפשר לומר נלקח מאיתנו, או "נפטר לבית עולמו", או פשוט "מת", או "הלך לעולמו", אבל לא "הלך" ולא "איננו". את זה אפשר לומר על כלב, אבל לא על אדם, שנברא בצלם אלוקים. זה זול מדי, זה זלזול בכבוד המת. יתרה מזאת: הביטויים "איננו" ו"הלך" מבטאים משהו, שהוא פשוט לא נכון. שהרי אמונתנו בקדוש ברוך הוא כוללת את אמונת הישוארות הנפש, דהיינו: משמעות המוות היא לא סוף הדרך, לא סיום שאין אחריו המשך, אלא מעבר מהחיים בעולם הזה לחיים במתכונת שונה, בעולם הרוחני. ליתר דיוק: זוהי משמעות התפילה, שאנחנו מתפללים מדי בוקר: "אלוקי, נשמה שנתת בי טהורה היא ... ואתה עתיד ליטלה ממני". ופירוש הדברים הוא כזה: כל אדם שחי עלי אדמות יודע, שחיינו כאן אינם אינסופיים. אנחנו נמצאים כאן פרק זמן מסוים, אבל לקדנציה שלנו יש סוף, אחרי אריכות ימים ושנים בעזרת ה'. ומה יקרה בסוף הזה? הגוף, וגם הנשמה, יחזרו כל אחד למקור שלו. למקום שממנו הם באים: הגוף יקבר באדמה, ירקב, וישוב להיות עפר כמו שהיה בתחילה, כמו שכתוב: "כי עפר אתה ואל עפר תשוב" (בראשית ג', יט), והנשמה תעלה לגנזי מרומים ותהיה צרורה בצרור החיים אצל אדון כל הנשמות, כמו שכתוב: "והרוח תושב את האלוקים אש נתנה" (קהלת יב, ז). מכאן, שבניגוד למה שנראה לכאורה בעיני בשר, שחיי הגוף הם העיקר, מתברר עתה, שעל פי האמת האלוקית של מי שהעניק לנו את החיים, דווקא חיי הנשמה הם העיקר, ומבחינתם אין המוות סיום, שאין אחריו המשך, אלא מעבר לחיים בעולם הרוחני.

זו גם משמעות דברי חכמים המוכרים לכולנו (פרקי אבות ד', כא): "העולם הזה דומה לפרודור והעולם הבא דומה לטרקלין". היוצא מכל האמור הוא, שבעצם נשארה שאלה מרכזית אחת, והיא: מה מהות חיינו בעולם הזה? מה אנחנו עושים כאן ולשם מה באנו לכאן? זו, כמובן שאלה כללית

ורחבה ביותר, אבל ההיבט שלה הנוגע לעניינו הוא: מאחר שאמרנו, שמותו של אייל המנוח הוא על פי החלטת הקדוש ברוך הוא, אז מה אנחנו יכולים לעשות? מה צריך להיות חלקנו בענין הזה? התשובה לשאלה הזאת היא בשני מישורים, המשלימים זה את זה:

המישור הראשון הוא כללי: בתורתנו הקדושה כתוב, שיש לקדוש ברוך הוא שתי "הנהגות", דהיינו: שתי דרכים, שבהן הוא מנהיג את עולמנו: יש "מידת הדין", ויש "מידת הרחמים". מידת הדין מבטאת את ההנהגה האלוקית בעוצמה, בקשיות, ברודנות; ומידת הרחמים מבטאת את ההנהגה האלוקית באהבה, בחמלה, ברכות. מובן שאנחנו, כל בית ישראל, מעוניינים שהקדוש ברוך הוא ינהיג את עולמו בכמה שיותר מידת הרחמים ובכמה שפחות מידת הדין, כדי שיהיו פחות תאונות, פחות אסונות, פחות צרות ופחות מלחמות. אבל איך משיגים את זה? פשוט מאוד: ככל שנרבה תורה, ככל שנרבה מצוות, ככל שנרבה מעשים טובים, בין אדם לחברו ובין אדם למקום, כן תגדל מידת הרחמים בעולם, ואז ייטב לכולנו: וכך להיפך, חלילה וחלילה.

תפקידנו בעולם הזה הוא, איפוא, להגביר את מידת הרחמים, לעורר רחמי שמים עלינו ועל כל עם ישראל בכל הדרכים האמורות וכמה שיותר, כדי שפחות חיילים ייהרגו ויסבלו בכל מקום ובכל זמן.

והמישור השני היותר פרטי: מושג מרכזי בתורתנו הקדושה, הקשור לזכרו של כל אדם מישראל שנפטר, הוא הביטוי "לעילוי נשמה". מה זה "עילוי נשמה"? עילוי נשמה פירושו, שכל אימת שאנחנו, ובייחוד קרובי הנפטר, מקיימים מצווה כלשהיא (לא רק להגיד קדיש זו מצווה חשובה, גם לחייך אל כל אדם זו מצווה, ולא פחות חשובה!) הרי מזכים את נשמת הנפטר בעליה בדרגות הקדושה שם בעולם האמת, ובמלים אחרות: הם גורמים לעילוי של נשמת הנפטר.

בתחום הזה יכול כל אחד מאיתנו לפעול, וכל מי שפועל מזכה את נשמת אייל המנוח בעילוי נוסף.

לסיים, כמה מלים על הפסוק, המשמש ככותרת למאמרי: כל הנשמה תהלל-יה, הללויה. זהו הפסוק, שדוד המלך עליו השלום, נעים זמירות, בחר בו כדי לסיים את כל 150 פרקי התהילים שלו. ומה ייחודו? חכמינו, וזכרונם לברכה, מסבירים (מדרש בראשית רבה יד, יא), שאין לפרשו רק על פי פשוטו: כל נשמה ונשמה צריכה להלל את הקדוש ברוך הוא, אלא גם ברובד יותר עמוק, כאילו שכתוב "כל הנשימה": על כל נשימה ונשימה, שאדם נושם, עליו להלל את הקדוש ברוך הוא.

בעצם זה נראה לנו דבר טבעי, שגרתי ופשוט, שאדם נושם נשימה אחרי נשימה, אבל אחרי כל המוסבר לעיל הרי ברור, שהחיים עצמם הם המתנה הגדולה ביותר מאת ריבון כל העולמים ב"ה, וכולנו חיים רק במסגרת רצונו וברכתו האלוקית. עובדה, שכאשר הוא מחליט, שאדם מסוים צריך לסיים את פרשת חייו, לא עלינו, באותו רגע בדיוק – חייו מסתיימים, והנסיבות הגשמיות לכך אינן משנות בכלל, כי, כאמור, הכל בין כה מתנהל על פי רצונו האלוקי. על כן אומר דוד המלך עליו השלום: על כל נשימה ונשימה שאדם נושם הוא צריך להלל את בוראו, להכיר את גודל הטובה האלוקית הזאת ולהודות לו עליה.

זהו, כנראה, המסר המרכזי של כל הענין: לדעת להעריך את החיים, שנתן לנו הקדוש ברוך הוא, להכיר בקדושתם, לשמור עליהם ולהשתדל לנצלם – כל יום כמתנה נוספת – על פי הברית שבין הקדוש ברוך הוא לבנינו, הכתובה בתורתנו הקדושה. ■

היית בשבילי כמו ילד שלישי !

כשנולדת, אייל, אני זאת שבשרתי על הולדתך לאביך, שישב "שבעה" על מות סבך. אהבתי לבוא אליכם ולשחק איתך. גאולה גידלה אותך ופינקה אותך. היא הייתה דואגת לך, שתאכל פירות, ממש רודפת אחרך, כי לא אהבת את זה כל כך. היית בשבילי כמו ילד שלישי! כשהיו רק שרית וירון, היית תמיד משחק איתם. לקחנו אותך תמיד איתנו לטיולים, ובתמונות גם אתה מופיע איתם. כשהיית משחק עם ירון ולפעמים היית מרגיז אותו, והוא לא היה מוכן לוותר, אז אתה היית מוותר. היית ילד טוב.

אחר כך נולד גם ארז וגם איתו שיחקת.

גדלת והיית לעלם יפה, ממש חתיך, עם חיוך ביישני, הנסוך תמיד על פניך.

היית מכין כל מיני מאכלים טעימים והייתי אוהבת לקחת ממך.

כשיצאת לשירות הצבאי, דאגה לך גאולה תמיד, ואני אמרתי לה: "מה את דואגת? יש עוד אלפי חיילים כמוהו".

אתה אף פעם לא התלוננת. פגשתי אותך ביום קר. כשבאת לחופשה, לבוש חולצה בלבד, ושאלתי אותך: "למה אתה לא לובש סוודר?". אמרת לי: "לא קר לי!". אף פעם לא היה לך קר.

לא אשכח לעולם את אותו לילה אכזרי, כשאביך צלצל אלינו ואמר: "אייל פצוע, והוא בבית חולים. לא ידענו, עד כמה הפציעה חמורה, ואני אמרתי לעצמי: 'אם הודיעו לי בשעה כזאת, זאת אומרת שאני צריכה להיות עם ההורים, לידך. נסענו לבית החולים וכשראיתי אותך, כמה היית יפה, עם הראש החבוש ופנים גלויות, אמרתי לגאולה: 'הוא עוד מעט יתעורר ויספר לנו, איך זה קרה'. אבל כשאמרו לנו להודיע לאחיותיך, כבר הייתה הרגשה לא טובה.

אז אמרו לנו, שהסיכויים קלושים. כל הזמן נכנסנו לראות אותך ואחרי כמה שעות של מתח הודיעו לנו, שזה נגמר. קשה היה להאמין, ועד היום קשה לחשוב, שאתה כבר לא נמצא איתנו. כמה אתה חסר לנו, במיוחד בחגים, כשכל בני המשפחה, הנכדים והנינים נפגשים. הייתם יושבים, משוחחים ומספרים בדיחות, וכיום אתה חסר לנו מאוד. בחדר נמצאים כל חפצייך, מיותמים ומסודרים כמו תמיד.

כל יום מסתכלת אני על תמונתך ושואלת: "למה?"

תמיד נזכור אותך, אייל.

דודתך לבנה

ביום שחור אחד הלכת
 ואותי בסימן שאלה השארת.
 האם זה נגמר? אני שאלתי.
 ידעתי שכן, אך לא האמנתי.
 איך אפשר לקלוט דבר כה נורא?
 איך אפשר להבין, שאתה לא נמצא,
 לחשוב, שלא אראה אותך עוד,
 שאתה נמצא במקום אחר.
 לחשוב, שלא ארגיש יותר
 את ידך המלטפת,
 שברגעים הקשים ביותר מעודדת.
 לחשוב, שלא נוכל עוד לשבת יחד ולשתוק,
 שכלום עכשיו לא יעזור,
 שאתה אינך ושוב לא תחזור.
 רוצה עוד פעם ושוב לראות אותך;
 עוד פעם אחת להביט בעיניך;
 רק עוד פעם לראות את חיוךך;
 לחוש במגעך –
 רוצה עוד פעם אחת –
 ולהגיד פשוט: "אני אוהבת אותך".

ל
 ,
 א
 ת

ליאת

למה קוטעים כזאת אהבה?

בתחילת דרכינו כחברים לא הכרתי את אייל כלל. ראיתי בו ילד יפה, עם חיוך מקסים. כבר מן ההתחלה הורגש עליו, שהוא טיפוס שקט; טיפוס ששומר את כל רגשותיו לעצמו ולא מוציאם החוצה; טיפוס ביישן מאוד. היה מאוד נוח להסתדר איתו. הוא מעולם לא אמר: "לא!". הוא לא הכיר את המלה הזו. איילי תמיד דיבר בצורה שקטה ונינוחה ומעולם לא צעק עלי. גם כשהיה מתעצבן, היה מדבר בשקט.

עם הזמן למדתי להכירו טוב יותר, כשם שהוא למד להכיר אותי טוב יותר. ראיתי, שתכונתו הכוללת ביותר היא היותו ביישן. היה לי קשה עם זה, מכיוון שלא ידעתי, מה קורה בתוך תוכו, והוא לא סיפר לי, מה הוא מרגיש וחושב. אייל ידע שקשה לי. החלטנו יחד לנסות לשנות אותו. זה היה קשה, אך במאמץ משותף השגנו זאת. לאט לאט החל אייל לספר לי על מחשבותיו ורגשותיו. הוא פתח לפני את השער לעולמו וכך החלה ההיכרות האמיתית. פתאום ראיתי בו אדם אחר. יופיו החיצוני הוכפל והפך ליופי פנימי של נפש יפה, וחיוכו שובה הלב הפך לחיוך, שעודד אותי ושימח את ליבי כל פעם מחדש.

אייל, היה בתוך ליבו נער רגיש, הייתה לו נפש עדינה, נפש טובה. מעולם לא הזיק לאף אחד. מעולם לא התלונן. היה מרוצה בחלקו. אייל ידע להעניק חום ואהבה והעניק אותם בצורה הכי טובה שרק אפשר. הוא פינק אותי ללא גבול וידע, כיצד לתמוך בי ברגעים הקשים ומתי לשתוק, כשלא היו נצרכים דיבורים.

הוא מצא מפלט לכל צפונות נפשו בכתיבה, החל במכתבים ועד לשירים. הייתה לו נפש של משורר. כששאלתי אותו מאיפה מוציא הוא את כל שיריו, ענה: "מפה", והצביע על הלב. מכתביו ושיריו היו רוויים אהבה עזה, שבהם הביע את רגשותיו כלפי. אולם כלפי חוץ, לגבי שאר הסובבים אותו, נשאר אותו אייל של פעם, הנער הביישן, הנער הנינוח והשקט. הנער שלעולם לא צעק, הנער שלעולם לא יצעק.

קרעו אותך ממני, קרעו אותי ממך,

אתה חסר לי: כולך, דמותך.

נשארתי כחלל ריק, ללא שום מטרה.

רוצה לצעוק: "למה?", אך אין כל תשובה.

עדיין מחפשת אני את חיוךך הטוב והאוהב,

שנעלם ביום אחד והותיר הרבה כאב.

למה זה קורה? אולי תגיד לי אתה.

למה קוטעים כזאת אהבה?

ליאת

הכל החל בפגישה מקרית, בחנות בגדים. המבטים הצטלבו, מבט של רגע. כשיצאתי מהחנות לא תארתי לעצמי, שניפגש שוב. אך הגורל הפגישנו וכבר באותו ערב הוחלפו טלפונים. לאחר מספר ימים נעשינו חברים. היה זה קשר, שהחל כחברות תמימה. אהבתי את היופי שלו. "ילד יפה" – כולם אמרו, ואני תמיד עניתי: "כן, ילד יפה שלי".

חשבתי, שיהיה זה קשר רגיל, שאחרי כמה חודשים זה ייגמר, אבל הקשר נמשך ונמשך. הפכנו לגוף אחד, נשמה אחת – אהבנו.

שנינו היינו תלמידים: הוא בכיתה י"ב ואני ב-י'. התראינו כמעט כל יום, לא יכולנו אחד בלעדי השני. ויום אחד אייל התגייס. פתאום להבין, שחבר שלי חייל; פתאום לא לראות אותו יום יום; לא לשמוע את קולו בטלפון, ופתאום ופתאום ופתאום –

הכל השתנה! התראינו רק בסופי שבוע. היה זה מעבר חד. היה קשה, אבל התגברנו על הקשיים והתנחמנו אחד בזרועות השני. חיינו משכוע לשכוע. שבועות מלאי אהבה וגעגועים. חיכינו בקוצר רוח לימי שישי, שבהם היה אייל חוזר הביתה. וכשהללו הגיעו, נתמלאנו אושר לאין קץ. אהבתנו התחזקה יותר ויותר. תכננו את עתידנו המשותף – עתיד ורוד. חשבנו, שלעולם לא ניפרד, לעולם לא !!!

אני יושבת ובוכה ועל כל שורה מזילה עוד דמעה.

הזכרונות מציפים אותי בבת-אחת.

זכרונות, ששברו אותי לא אחת.

נזכרת בכל הטוב שעברנו

בתקופה המקסימה שמילאה את חיינו,

באהבה הגדולה, שרצינו שלא תיגמר

ואשר נגמרה בצורה כואבת ביותר.

אני חושבת על הגורל, שהפריד בינינו לעולם,

שהותיר אותי פה ואותך – שם.

חושבת: למה לנו זה צריך להגיע?

רוצה לצעוק למישהוא שיושיע!

שולחת אצבע מאשימה כלפי אלוקים:

למה לקרוע לי את החיים?

פתאום זה נגמר. ככה פתאום. זה לא היה צריך להיגמר כך. היו לנו חלומות גדולים, חלמנו על

נישואין, על הרבה ילדים. אף היה לנו תאריך חתונה קבוע.

תכננו את חיינו המשותפים. חשבנו על הכל. אפילו על מקום מגורינו ומספר הילדים שיהיו לנו.

וביום שחזר אחד הכל נגמר, כל החלומות נופצו.

אני זוכרת – הייתי בשיעור כימיה. המרכזת נכנסה, קראה לי ואמרה, שההורים בחוץ. אני חשבת:

"מה הם עושים פה?". יצאתי החוצה וראיתי את הורי עם עינים אדומות ונפוחות מבכי. ידעתי,

שקרה משהו נורא, אך לא ידעתי עד כמה. ואז אבי אמר לי. תחילה לא קלטתי. הייתי בשוק, הייתי

בהלם ופתאום מצאתי את עצמי בבית של אייל. ראיתי את כולם בוכים. לא רציתי להאמין. חבריו

הגיעו אחד אחד, ואני הסתכלתי עליהם, הסתכלתי לתוך עיניהם, חיפשתי משהו, שיגיד לי שזה לא

נכון, אבל זה לא קרה. פתאום לקחו אותי. אני לא הבנתי לאן. כשהגענו ל"הר הרצל", היו שם

הרבה אנשים. כולם בכו, ואני חשבת: "זו מציאות? זה לא חלום?". אחר כך נכנסנו פנימה. הכל

קרה כל-כך מהר. אני זוכרת, שהלכתי אחרי משאית ובה ארון וצעקתי וצרחתי. רציתי, שאייל

יקום ויחייך אלי. לא רציתי להאמין! לא רציתי לקלוט!

הגענו לחלקה ושם נשאו את ארוננו, ואני לא הבנתי לאן לוקחים אותו. למה הוא בתוך ארון? למה

הוא לא עונה לקריאותי. הניחו אותו שם וכיסו אותו בעפר, ואני שוב לא הבנתי, מה עושים לו.

רציתי לזעוק שוב, אך לא יכולתי. הרגשתי, שחלק ממני מתרחק ונעלם.

הייתי חלשה, הייתי עייפה, רציתי רק לישון כדי להתעורר מהסיוט הזה, שעד היום אני שואלת,

מתי הוא ייגמר?

מקליה

היה ות

לשון ות

לשון ים

מכוננים

אהבה ותקוה מאייל לליאת

פסעם לשקיעה ביתה מלמור שנה "הסע"
השקיעה ביתה מלמור
ואלמור מלמור ביתה חוויה
אלק בלעך אלני מרדיל שנה ברהר
בלמור אלני שקיעה
היה אלני נכח
ואלמור אלני מלמור
ואלמור מלמור מלמור

הוא פסעם בלמור
לשון מלמור מלמור
היה בלמור מלמור עם קצת מלמור
לשון מלמור?
לשון מלמור לא
לשון מלמור מלמור מלמור
לשון מלמור מלמור מלמור
לשון מלמור מלמור מלמור

17.2.90

החושך יורד. אני סוגר את השער. מתחיל להחשיך. אני מכניס את הכיסאות לתוך ה"בוטקה", פותח חלונות, שם קסטה של שלמה ארצי, שם מים לכוס קפה חזק. לא מי יודע מה. שותה אותו. יש פחות תנועה של מכוניות.

הלילה יורד – זמן למחשבות עלייך, עלינו.

רואה פנסי מכוניות צצים בקצה אחד, ונעלמים באיזה שהוא מקום. המחשבות, שאני שוקע בהם עד לראש, הן, כמובן, שבעוד כמה שנים נהיה נשואים, עם כמה ילדים יפיופים. ועד כמה מאושרים אנחנו נהיה. יש מחשבה בלבי, שאגמור את הצבא בשלום, אבקש את ירך ונינשא זה לזאת. וכך נחיה לעד עם היפיופים שלנו.

פעם לשקיעה הייתה משמעות
שונה בעיניי.

השקיעה הייתה מופלאה
ולראות אותך – הייתה חוויה,
אך כעת אינני מרגיש שום דבר
כשרואה אני שקיעה, כך אני נזכר,
ועלייך אני חושב

ומקווה – שגם את.
קשה לא לחשוב עליך בשיעורים
קשה לא לחלום עליך בלילות
וגם קשה לא לראות אותך במשך יום
אך הכי קשה זה לראות אותך עם אחד אחר
ולדעת, שהכל נגמר בינינו.

יושב בחדר וכותב
על אהבות קטנות
על זיכרונות גדולים
על חיי הנעורים
על האחת שתימצא בחיי
על האחת, שאיננה קיימת.
אותך אוהב במים ובאש
עלייך אחשוב על כל שיש
אליך אומר מילות אהבה
אותך אוהב בעוז ועם תקווה
אני ואת – הרבה שנים ביחד
בשנים של צחוק, פחד, שמחה ואושר,
הרבה שנים ביחד
גילינו אהבה משותפת.

חובה לזכור כלומר אצל
 חובה לזכור כעת אצל
 חובה לזכור חלום אצל

לליתוש המותק!

מה נשמע אצלי? סוחבים איכשהו את החיים. אני הגעתי לשבטה ב-1.00. אני חושב, שאקבל "שבת ריתוק", אבל אם אקבל אותה, אני לא יודע מה לעשות עדיין. אבל בכל זאת אני לא אישאר. זה על "בליינד". אני יודע. אני מבקש ממך לא לדאוג לי, כי אני אוהב אותך. אני יודע - אין קשר. היום בבוקר קראתי איזה מכתב שלך וצחקתי לעצמי. את זה אספר לך בהזדמנות. בקטע הזה הפסקתי לכתוב לך, כי לא היה לי מה לכתוב. אני עכשיו כותב לך ב-8/2. אני מצטער, שלא כתבתי לך לפני זה. לא היה לי זמן. ביום שלישי על הבוקר שמרתי 6 - 10 וב-10.00 ביצענו הכנות לדילוג; ובצהריים ירדתי לשטח עד חצות. בשטח נקרע לאיזה תומ"ת צינור שמן, אז קראו לי לראות, מה קורה. "דחילק", מה אני יודע? אמרתי להם לבצע פריקת "0". "אח"כ קראו לחימושניק מסוללה אחרת, אבל הוא לא עזר הרבה, אז אני והוא צריכים לרדת, עוד מעט, לתומ"ת.

היום שמרתי 2 - 6. חשבתי עליך במשך שעותיים. אבל מה? לאחר שעותיים נרדמתי וחלמתי עלייך, שאת באת אלי ועלית למגדל השמירה. היית עם אפוד ומדים, נשק, "יעני" כמוני את שמרתי, התיישבת לידי והתחרמנו קצת הרבה, כדי להתחמם וגם כי התגעגענו זה לזו. אחרי זה את ירדת בינתיים לישון ונפל לך החגור. אז ירדתי והבאתי לך אותו. כשחזרתי ראיתי 2 ג'פים מתקרבים למגדל. התחלתי לרוץ. כשהגעתי הם התחילו להפוך את החביות למטה. אז צעקתי להם: wow wow, מה אתם עושים. אז הם אמרו לי, טוב שבאת ואמרו לי, ששברתי שמירה וגם ראיתי את אל בלק תופס מישהו וקושר אותו לג'יפ ומתחיל לנסוע. אז הבנתי, מהו העונש וגם התעוררתי "אשכרה". ב-6.00 ראיתי את זה שבא להחליף אותי. אז חלפה השמירה בחוויה, אפשר להגיד. פה במבו"ש (בקעה) יש לנו חדרים, אבל אין חימום. הם עדיפים על אוהלים.

אנחנו נשארים שבת כל הסוללה וגם אולי יוצאים לשבת לבט"ש, נראה, איך השבת תעבור עלי. אני מקווה, שהיא תעבור כמו השמירות. דרך אגב, אני מאוד מצטער, שלא התקשרתי אליך, על שאני לא יוצא בשבת. פשוט - לא היה לנו טלפון. בקשר למה שהיה ביום ראשון, את זוכרת את מחנה 80. אז ביום שלישי שאל אותי, דרוסו (קצין של הסוללה) איך היה. אמרתי לו, שלא קיבלו אותי. שאל למה? עניתי לו שאחרתי. שאל אותי עוד הפעם למה, אז שאלתי אותו, למה אתה חוזר על כל דבר פעמיים (בצחוק). עניתי לו, שנגמרה לי הבטריה בשעון. הוא אמר טוב והלך וזהו. אתמול הוא נתן לי שעותיים ביציאה, כי אחרתי למסדר ההשכמה. עכשיו הלכתי למלא את הטפסים של הרג'טים של כל תומ"ת. אבל לא היה כלום. כל תומ"ת לקח לי 15 דקות. לא משהו רציני. אה - טוב, עכשיו אלך לשכב לי. אני עייף מה"שמירה"; ומה שהכי חשוב: אני רוצה שתדעי, שאני אוהב אותך ורק אותך!

שלך בכל מקום.

(לא יצא משהו, כי אני כותב בשכיבה)

20.2.90

עוד פיוז הלך
↓
ללא

(שני מה שכלל אף)

20.2.90

מתרגזים? לא נורא עוד פיוז הלך

לליאט ----- (שימי מה שבא לך)

תאריך חמוד - נכון? אל תשאלי אותי למה, כי סתם הוא חמוד כמוך (אבל לא סתם), למרות שאת חמודה יותר מכל דבר אחר, שקיים ביקום, לכן אני מת עליך. השחר מפציע, עוד יום עובר, עוד יום נגמר, עוד יום לפז"מ שלי, עוד יום נוסף לאוסף ימי חברותנו, עוד יום... וככה אפשר לספור את הימים עד שנתייאש. אבל אי אפשר לתאר אותם, איך הם רצים מול עינינו וזאת מבלי שנרגיש, איך עברה שנה אחת, ארבעה חודשים ושבעה ימים בלי שנרגיש, כמו שאי אפשר לתאר את אהבתנו, כשהיא מלאה וממשיכה למלא את כל החללים הריקים, שנמצאו בגופנו לפני שגילינו אחד את השני, או השני גילה את הראשון, איך שבא לך. היום קמתי ב- 4.00 (לא שרציתי) לשמור על השער. מתוך הרגל, שתיתי איזה שחור קטן וגם עשיתי "סיפתח" לקופסת סיגריות. "ראש טוב" זה לשמור בבוקר.

אף אחד לא נכנס או יוצא. שומע שירים שקטים, חושב ומפנטז, וחושב עליך ועלי (נא לא לתפוס הכל רציני. ישנן שתי מלים זהות במכתב הזה, שהכנסתי אותם בשביל הקטע).

יש לך 3 שניות לתפוס, על אילו מלים אני מדבר!!!

השעה 5.30 מגיעה (בלי שהזמנתי אותה). מכבים את כל הפנסים, חושך אפלה ("יעני", חושך מצרים). דממה, שקט - חוץ מקולות בעלי החיים (ציפורים, תרנגולות, חוגלות ... בקיצור חיות). "ראש טוב", להקשיב להם בדממה, שכל הבקעה נמצאת בה. האור מגיע (גם אותו לא הזמנתי).

הכל מתחיל להתבהר. מסביב שומעים מכוניות (= אוטו). בקיצור מתחילה תנועה על הכביש. מהמושב יוצאים חקלאים (די! כמה את כבר יכולה לשאול חקלאים אלה, עובדי אדמה. כל ילד בגיל 5 כבר יודע את זה. שתתביישי לך! אני במקומך לא יודע, מה הייתי עושה. אבל פשוט נעלם מהאיזור. נא לאמץ רעיונות במהירות האפשרית), כדי להביא פועלים ערביים. ככה עוברת השמירה של הבוקר ב"ראש טוב". נכנסים ל"סבבה" של יום.

נ.ב.

היום התרגזתי. את יודעת למה (אז נעשה לך ג'סטה ונגיד לך למה), כי האור והשעה 5.30 הגיעו, בלי שאזמין אותם. אני מקווה, שגם איזו שהיא בחורה, שאני מכיר, תבין ת'רמזים ששיגרתי לה פה בכתב. אבל אני לא אתרגז עליה, מבטיח!

הת'רמזים הנזכרים לך נשלחו
מחמרים

מג"ד "דרקון" כותב לאייל

קשה לכתוב לך, אייל, אפילו שכבר עברו 9 חודשים מאז שהלכת מאיתנו. הגעת אלי לריאיון ממש עם הגיעך לגדוד: נתונים מבטיחים ופוטנציאל גבוה. לא היו לך שום היסוסים עם הדרך שבחרת: שירות בגדוד קרבי; יציאות גרועות הביתה; ותנאי מחיה מהגרועים, שהצבא מציע לחייליו. היה ברור לך, לקראת מה אתה הולך, והלכת בשמחה לסוג השירות הקשה ביותר. הצטרפת אלינו ישירות לאימון החורף בשבטה. הרבה שטח, הרבה תקלות בכלים ושום תלונה. לאחר כשבועיים אני תופס את הסמל הטכני בסוללה, סמל צמח רונן, ושואל אותו: "נו, צמח, חמש צריח החדש נכנס כבר לעניינים?". צמח עונה לי: "הוא בעניינים. יש לנו חמש צריח טוב. הבעיה, שהייתה לנו נפתרה". ואכן לאורך תקופה ארוכה היה חסר בגדוד חמש צריח. אתה הגעת ומהר מאוד מילאת את החסר. צעיר מאוד ומבטיח מאוד. לא היה אפילו חמש צריח עם ניסיון, שידריך אותך, אבל בכל זאת כל הכלים עבדו באימון ועל כל תקלה התגברת.

חודשיים אח"כ קרה האסון. עד היום חושב אני ומהרהר: למה? עד היום קשה לי לעכל את גודל האסון. איך חיים צעירים ויפים נקטפים בן רגע כתוצאה מתאונת נשק. עמדתי מול קברך הטרי, קראתי הספד, כשעיני מלאות דמעות, וכל חבריך הצעירים עומדים מולי ובוכים. לקח להם הרבה זמן להתאושש.

לצערי, רק לאחר האסון הכרתי את משפחתך, את הרקע שממנו צמחת, את התמיכה הרבה של הורייך בך ובדרכך, את הנפש העדינה, שראיתי מתוך ציוריך. להם היה קשה הרבה יותר.

קשה, קשה מאוד, אייל, לחיות עם הזכרונות; להשלים עם כך, ששוב לא נראה אותך; להתמודד עם החסר בלב; עם עובדה, שאתה לא רוצה להכיר בה; עם רצון לשנות מציאות, שהשכל אומר שכבר אי-אפשר.

נזכור אותך לעד.

סא"ל מלמד אילן

ה' בתשרי תשנ"א

ראש השנה תשנ"א

למשפחת צרפתי -

גם השנה

"כל שנה ושנה מניח הדשא
ועולה החמה ויורד המטר,
כל שנה ושנה יצאה מן הדשא
מלבין הסבב ומצביע הסדר.
כל שנה ולדים אנשים לרוב
לדמעות ולצחוק לאחיה ושניה,
יש מישהו הולך בק טוב -
גם השנה."

רוצים בשבילכם רק טוב!
לדוד דרקון.

"כמה טוב שיש בחור כזה שמחזיק את כולם"

אייל היה חייל חדש בגדוד כאשר הכרתיו,
תוך כדי שיחה גילינו שיש לנו חברים משותפים,
רוב שעות היום העברנו יחד.
אייל היה בחור שמח וחייכן,
אופטימי – גם ברגעים הקשים,
כשכולם "שבורים" – תמיד חיך.
חושב לעצמי –
כמה טוב, שיש בחור כזה
שמחזיק את כולם,
מוכן תמיד להכין כוס קפה
לשבת, לשוחח, לעודד ואז
כשהשעה הקשה עוברת,
הכל נראה לגמרי אחרת.
נהג לספר על החברה,
על תוכניות לעתיד משותף,
הוא כבר "מסודר" ... נהג לומר.
כששמעתי על המקרה, לא האמנתי,
חשבתי לעצמי –
איזו טעות!
איזו טעות אלוקים עושה!
לוקח את האדם הלא נכון!!!
כל-כך לא הוגן ...
היום כמעט שנה אחרי,
עדיין מרגישים בחסרוננו של אייל.
נותרו רק הזכרונות,
ובעיקר ... זכרון הפנים המחייכות,
תמיד ...

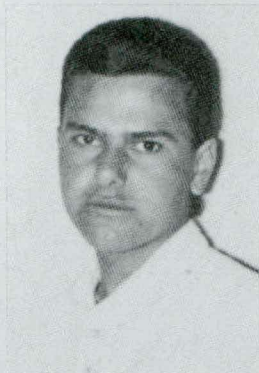
לאייל היקר!

אייל, איילו! אם בשתיקתך
היינו מתעמקים
לא היה מקום
למלא את המדפים.
השארית מפרי עטך
השירים בחרוזים.
השארית ממשיכת מכחולך
את הציורים הנפלאים.
השארית בביתך את
הזכרונות הגדולים והקטנים.
השארית תוכניותיך לטווחים
הארוכים והקצרים.
השארית את אהבת כולנו
קפואה במרומים.
השארית את חלומותיך
לאנשים הנשארים.

השארית לנו את החיים
כל כך ממורמרים.
השארית נשמה כה אוהבת,
עד לסוף הימים.
השארית את בתי, ליאת,
וחברייך זועקים.
השארית את משפחתך
כל-כך כואבים.
למה? למה זה קרה,
שהשארית כל כך הרבה
דברים מיותרים?
לאנשים הפתורונות!

לבנה,
אמא של ליאת שחר
(חברה של אייל)

אייל צופתי:

כשא"ל לכתיב כל בוקר מנ"ע, עם
בגד חדש חייב להופיע.
בחורות לו - לא חסר, אך על ליאת
חברתו, אינו מוותר.
א"ל בחור ביישן וחביב
ולצייר אצלו תחביב.
בקיצור: אייל הינו בחור נחמד
שבחברתו לכולנו נחמד.

בספר סיום ביה"ס

זה מה שכתבו על אייל:

כשא"ל לכיתה כל בוקר מגיע

עם בגד חדש חייב להופיע.

בחורות לו - לא חסר

אך על ליאת, חברתו, אינו מוותר.

אייל בחור ביישן וחביב

ולצייר אצלו תחביב.

בקיצור: אייל הינו בחור נחמד

שבחברתו לכולנו נחמד.

אני זוכרת את היום, שבו התקיים טקס סיום הלימודים בביה"ס התיכון. אתמול היו הם תלמידים ובאותו היום בוגרים, עליזים ושמחים, המשתחררים מעולו של בית הספר. אנשים היוצאים לדרך החיים. ליוויתי אותם במשך שנים, ראיתי אותם גדלים, הופכים מילדים לנערים; טובים וחסונים – פרי הארץ הזאת. שמחתי איתם בשמחתם, אך בסתר חרדתי להם. בליבי נמהלה השמחה בתחושת מועקה. אני כבר יודעת, כי קשה הארץ הזאת ליושביה ובדרך החדשה, בה יפסעו, ישנם חתחתים ומהמורות. התפללתי בדממה, שיישמרו כולם, כי קשה המכה ואין מרפא לכאב. לא מלאה עדיין שנה, והצעירים למדו, שדרך החיים עוברת ליד משעול המוות. נפקד מקומו של אייל מתוכנו, ושוב לא יהיו הדברים כמו שהיו. הלך מאיתנו אייל, ללא ברכת פרידה. נער חסון, עדין ומנומס, ועיניו טובות ורציניות, מבטו ביישני וחודר, חיוכו נעים ונאה. אדם וטוב לבו ושתי ידי – של אמך. קטפה לנו הארץ הזאת שלנו את בכור בנינו. אנחו נושכים שפה, מזילים דמעה, ממשיכים וכואבים, ממשיכים וזוכרים.

מרים טריגודה
מרכזת מחזור י"ט
ביה"ס המקיף ע"ש דנמרק

לזכרך,

היכרותי עם אייל נמשכה 3 שנים. חינכתי את כיתתו מ-י' עד י"ב. פגשתי בו, לראשונה, בהיותו בן שש עשרה: נער שחרחר, בראשית התבגרותו, חביבה הייתה עליו ההסתכלות מהצד. היה יושב על פי רוב בספסל הסמוך לדלת, ראשו מורכן על המחברת, עסוק בהשלמת שרבוט או ציור, אחת מדמויותיו, ועם זאת – קשוב לנאמר בכיתה. היה משהו עשיר מבע, שהבהב בין החיוך שבעיניו לזוויות שפתי וחסגיר תמיד את הערכתו לנאמר. לעיתים רחוקות מאוד השתמש בזכותו להביע את דעתו, ותמיד קיבל את הדין בשקט. אם אמר את דברו, היה זה אך ברגעי שקט, כאשר עמדה בחלל הכיתה מתיחות של שאלה, שהופנתה אליו ומחכה לתשובה: אז הבריק חיוך בעיניו וסומק על לחייו ומבלי לזקוף את ראשו, העיר במתינות, כלאחר יד, הערה קצרה. אינני זוכרת, כי תבע משהו בקול רם. כן! היה שובב כמרביט בני גילו, אך היה לו חוש ליופי, נפש של אימו, שמנעה ממנו להיתפש להתנהגות גסה או להופעה חסרת טעם. אפשר, שחיבתו לציור ולאומנות עוררה אותו לבדוק, בעין בוחנת מן הצד, את תגובותיהם ותנועותיהם של הבריות, וזו אשר הצמיחה לו כעין תדריך אסתטי-מוסרי, שרבים היו רוצים להתברך בו.

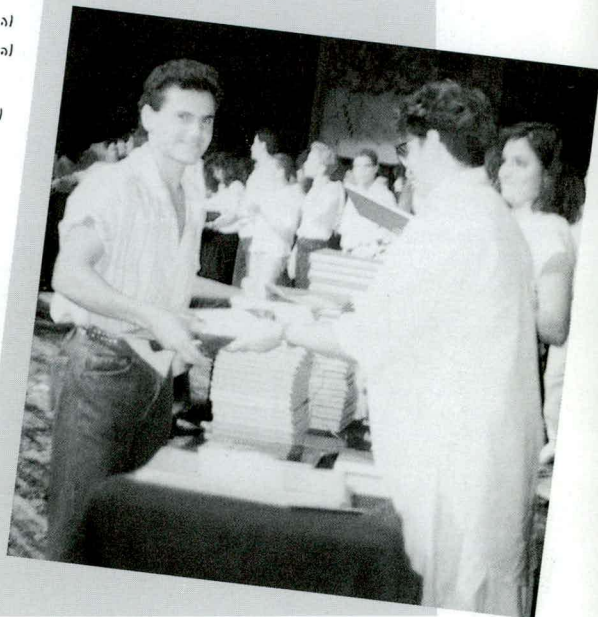
עכשיו הוא בחוק!
היה בו היסק רב, השתיקה הצנועה תכונה חרישית,
והוא איננו חוסן מוצק של כח ושל גו וצניעות,
והוא מנותק ושלם בהילוך, בדיבור ובתנועת.

נכבד, איך ידע להכיל להקשיב לזוהר כמו מציין רצינות חמורה,
איך היו נתיבים על פניו הנהגים סגורים שונים אלהים שונים,
איך נראה לעיתים כחולב אבנים אדוני, כבוע משואה נסתה.
אף נכבד, איך ידע לתיק בפעמים, חיוך נשני.
אולי על ראיו ובישן ונשא מסיבה שיוצק אוליגה מילי.

כיום, נשאית פסיצטו. הוא גיטל קובר בדמיה,
קם פניו איננו מתקלים.

ואנחנו עומדים ונאסנו מוכן,
אל מלך קבר נולד צביונה,
תלומות של הקדש, סיסטוים מהשן,
טבולים בישן ונאצטו.

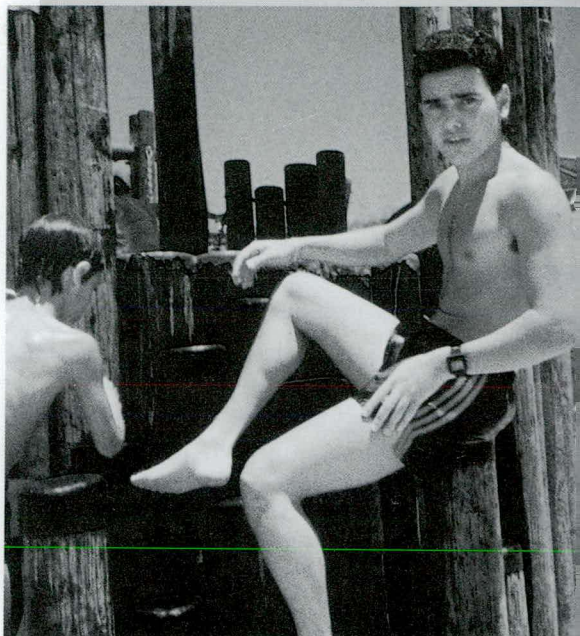
כיום, הוא בחוק, קם הרוח תלפז,
וואנחנו אומרים, כי קרוב לעינו וואן הוא טלפז.

הנחת ליני
למנחת הכית
גם ינאצק

אייל !

כששומעים על מותו של חייל
של ילד מקסים ונהדר
עולה בראש המשפט:
"למה פרחים מוגנים אסור לקטוף
וחיילים מותר?"
והרי אתה, אייל, היית פרח
פרח יפה ורענן
שאפילו לא הספיק לפרוח.
הלב כואב מאוד
ואת מותך קשה לקלוט.
אני המומה –
רק אתמול עוד ישבנו בחוץ במדרגות
כי את שיעורי ההיסטוריה לא אהבנו
ללמוד.
פתאום הידיעה הנוראה הזאת
שאתה, אייל, איננו איתנו עוד.
היית מקסים ונהדר
צה"ל והמדינה הפסידו, וחבל.
אך יותר מכל הפסדנו אנחנו
החברים האוהבים.
אותך אני תמיד אזכור
ואת דמותך וזכרונותינו – בליבי
אשמור
ותנוח על משכבך בשלום.

אורלי מזרחי
מחזור תשמ"ט

"אני אביא לך מזל!"

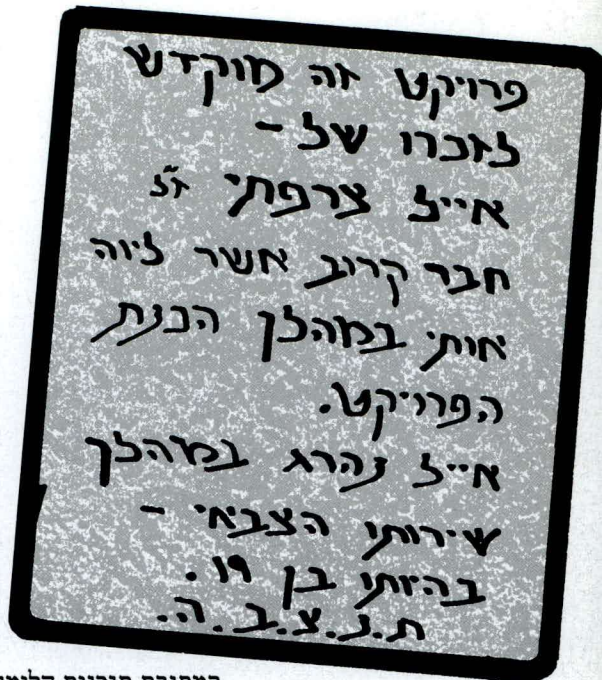
את אייל הכרתי במסגרת עבודה בתיאטרון י-ם. בת 14 הייתי. מין גיל, שבו מתוודעים להרבה אנשים, אך בסופו של דבר נשארים עם הקרובים ביותר.

לכאורה, היה הקשר, שהתחיל עם אייל, זמני, אך התפתח לקשר הדוק, שנמשך 4 שנים משמעותיות, שבהן התעצבנו והפכנו מילדים, לנערים ו... חיילים. עם אייל יכולתי לקטון כוכבים מהשמים. כל רעיון/הצעה – נענתה תמיד בחיוב; אדם, שלא ידע לסרב, שותף מלא לחוויות נעימות וגם לא. כשספרתי, הבין בדיוק למה התכוונתי. בינינו – כל הסבר היה מיותר. בפניו מתוח החיוך, כמו דייר קבוע ... בעיניו המחייכות ריצד תמיד גיץ שובב, כמו מחפש למי להתנכל. וכשהבנת, פרץ בצחוק ...

זוכרת, איך היה בא לבקר; וכמו במכוון – חונה בחניה של השכנים. ואני נאלצת לצאת מן השמיכה החמה אל החורף שבחוץ ולהוביל אותו פנימה, ומבטיחה, שבפעם הבאה יישאר בחוץ ...

איך תמיד ידע לעודד: "תלמדי ממני – אדישות היא המפתח לנצחון" ... "ילד עם מזל" – אמרו כולם, וגם אני תמיד האמנתי, שהכל בא בזכות כוח לא ברור, המלווה אותי, מקווה, שיום אחד אדבק ...

אייל כל-כך חסר, חלל שלא ניתן למלאו. פעם ראשונה, שהרגשתי כאב אובדנו של אדם. כואבת המחשבה, שאייל, שליווה אותי בארבע השנים האחרונות, לא יוסיף ללוותני עוד.

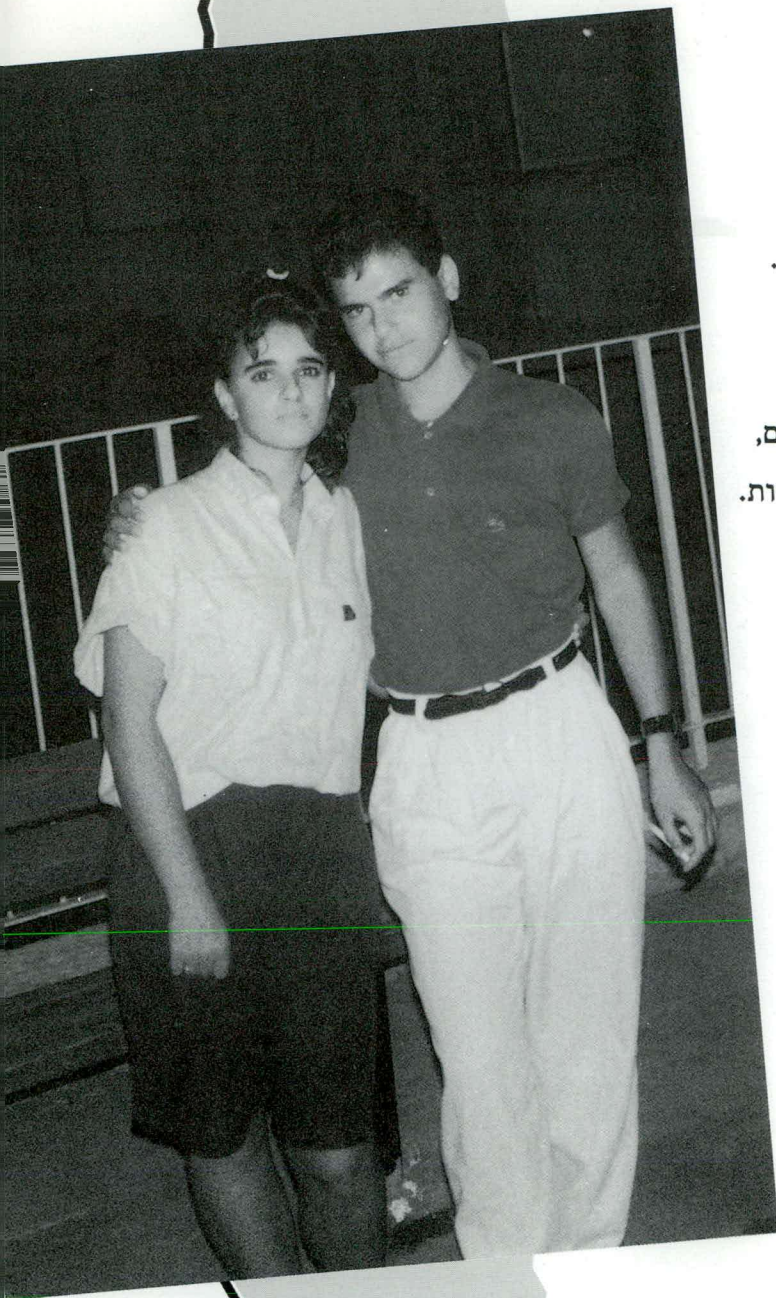

במסגרת תוכנית הלימודים של משרד החינוך, היה עלי להגיש פרוייקט בהנהלת חשבונות. הייתי חלשה, אחרי ניתוח גב, והכנת הפרוייקט נראתה לי משימה קשה. אייל הציע את עצמו כשותף לפרוייקט: "אני אביא לך מזל! תראי, איזה רווחים גבוהים יהיו לנו בזכותי", ואני הסכמתי.

אייל היה מעודד ומתקשר לוודא, שהעסקים מתנהלים כשורה. זה הפך ממש למשחק מהנה.

לאחר המקרה, היה לי קשה מאוד להיתקל בשמו – ויותר מכל חסרה נוכחותו.

החלטתי להקדיש פרוייקט זה לזכרו, ואכן כמו שאייל הבטיח – פרויקט זה קצר הצלחה וציון גבוה.

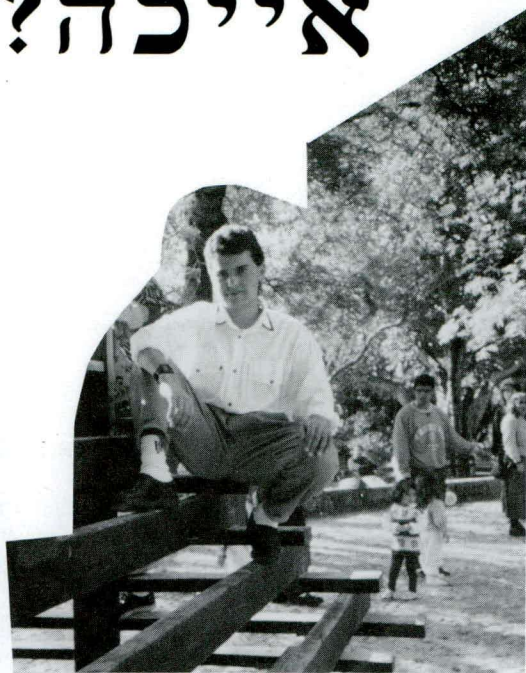

נכנסת לבית העלמין הצבאי,
יום יפה, שמש,
מקום אידיאלי לטיולים –
גן מקסים ושקט –
ירוק, פורח ומטופח,
שבנסיבות אחרות היה הומה אדם.
מטפסת במעלה השביל ומגיעה,
לחלקת הפרחים של אייל.
ממוקמת בפניה, בדיוק לזוג חברים,
שרוצה להתייחד ולהשתתף בחוויות.
כל-כך אוהבת לשבת שם.
את האחרים,
רק עצם המחשבה מרטיטה.
שם, יכולה לספר הכל,
כמו-תמיד לאדם המקסים
אשר הכרתי,
מספרת לו כמה הוא חסר לנו
ונוגעת באבן הקרה,
שעליה חרות: "בן 19 בנופלו".
אלוקים, איך שהזמן עובר ...
ולפני שאני הולכת, איני שוכחת
להעיף מבט בפרחים האחרים,
שכניו של אייל כולם צעירים.
למה ??

גלית

אייל,

אייכה?

בחור כארז בכל רמ"ח אבריו
בכל פינה את ציוריו
של אייל תמצא
והתלהבות רבה
בקרב כולם פשטה.

לשבת לצידו בשיעורי הכיתה
זו היתה חוויה בלתי רגילה
בחור יסודי שקט שאת כל
מרצו השקיע בציוריו.

היית בחור עדין ושקט.

שלא כל כך אהב להתבלט.

את כישוריך האומנותיים לא הראית
לכולם, למרות שידענו, שאתה בחור
מוכשר.

אייל! מותך היכה אותנו בתדהמה.

עלם צעיר, שרק אתמול סיים תיכון
ואלף מחברות לטחון

בכיתה היית זורק לעבר המורה

תשובה או הערה.

תמיד היית אומר

דברי חוכמה.

אייל, אהבת לצחקק, לקשקש וסתם

לדבר בחוץ "על הברזל",

וסתם להעביר את היום ב"כיף".

למרות הכל היית בחור חכם ומיוחד.

אייל, אותך לא אשכח.

ותדע שהיית חבר כיתה לעננין.

ענת זיזובי

היית ילד טוב ונפלא
ובכל מקום אהבו אותך:
בגן, בבית הספר היסודי ובתיכון.
ילד, שלכל הורה היה כחלום.
אל מול עיני זוג הורים אוהבים
שנתנו את כל מה שהם רק יכולים
גידלו אותך כבנם היחיד
עד שהפכת לגבר אמיתי
ואחרי י"ח שנים כבר גדלת
וכמו כולם לצבא גוייסת
וגם את הטירונות בהצלחה סיימת.
חמישה חודשים עברת
ובלילה שחור פתאום נעלמת
כפרח באביב חייו
שנקטף עוד בטרם סיים נעוריו.
כך נפלת!

ואת הכאב – לנו השארת.
טעות אנוש, כך אומרים,
שלקחה לך את החיים
ולנו נשארו התמונות
ועוד כמה זכרונות.
הותרת אותנו מאחורי הקלעים
המומים, כואבים ומתקשים להאמין
שאינך בחיים.
חלומות שנופצו
והמון המון רמעות
שעליך בצער נשפכות.
ועוד יום עובר והחיים נמשכים
אך הכאב והזיכרון – מהלב לא
נשכחים.

בן 18 וחצי הוא היה
לבש מדים וגם כומתה
מעולם לא סרב פקודות
והיה ממושמע מכל הבחינות.
חמישה חודשים היה בצבא
וכל שבוע – הביתה יצא.
היה לו טוב בחיים
ומעולם לא התלונן על אחרים.
היה פורח בנעוריו
פרח באביב, שהתחיל את חייו.
כמו
אך בלילה אחד, אפור וקריר,
ירדה החשיכה על פניו הקטנים.
כמו פרח שנפל, כך הוא הלך –
והשאיר מאחוריו כאב וזעם רב.
הורים אוהבים, שעליו רק בוכים,
וחברה נהדרת, שעליו מתאבלת
שלמענו מנסה – להיות חזקה.

תערוכת ציורים על בד משי
פרי מכחולו של אייל ז"ל

נערכה ב- 27.4.91

בבית"ס המקיף ע"ש "דנמרק"
ירושלים

חברת מוסדות חנוך ותרבות בירושלים
מיסודה של הסוכנות היהודית לא"י בע"מ

THE DENMARK
COMPREHENSIVE SCHOOL

26 Yehuda Hanassi St. - Tel. 722251, 722422
P. O. B. 2520 Zip Code 91240

בית הספר התיכון המקיף
מס' סל. חדשים
ע"ש דנמרק 722251, 722422

רח' יהודה הנשיא 26-טל. 722251, 722422
ת. ד. 2520 - ירושלים 91240

ב' בניסן תשנ"א

17.3.1991

Jerusalem, ירושלים

אל

במוצאי שבת, י"ג באייר תשנ"א 27.4.91
בשעה 8.30, נקיים טכס פתיחה לתערוכת ציורים
מיצירותיו של אייל צרפתי ז"ל, בוגר מחזור י"ט
(תשמ"ט - 1989) של בית ספרנו שנהרג במהלך
שרותו הצבאי.

הנך מוזמן.

ב ב ר כ ה ,

אריה טריגודה
מרים טריגודה
מרכזת מחזור י"ט

העתק: גב' עדינה בר-עקיבא,
מנהלת ביה"ס

התערוכה

קהל נכבד, ערב טוב!

רוצה אני לשאת מספר מלים בשם בני ביתי – בית אייל צרפתי, זכרוננו לברכה – בערב זה.

אין מלים להביע את תודתנו על הערב, שעשיתם למעננו, להעלות זיכרו של אייל בננו, חייל שנפל בעת שירותו הצבאי.

תערוכת ציורים זו, ציורים שצייר אייל, המוצגת כאן לפנינו, בנויה מציורים על בד משי, שצייר אייל "בחופש הגדול", שלפני השנה השמינית בתיכון, כשהיה בן 17, אצל אחותו שרי. זוהי רק דוגמא אחת, מיני רבות, למעשי ידיו, שהיו רבים, ונותרו לנו כזכרונות וכסימנים מהימים שהיה עימנו, מהימים הטובים. לצערנו, לא עלה בידו לעשות את כל שרצה וחלם, לעשות וליצור. אך כך הן דרכי עולם.

מתפללים אנו, שאייל בננו ז"ל, יהא הקורבן האחרון, ולא יפול כדבר הזה בשורותיכם.

התערוכה
היא
של
הא
ח
ה
ה

תודה רבה!
יצחק צרפתי

דברי מרכות המחזור בפתחת התערוכה

לזכרו של אייל צרפתי ז"ל בוגר מחזור י"ט טכס פתיחת תערוכה מצויריו.
מוצאי שבת, י"ג באייר תשנ"א, 27.4.91 ביה"ס התיכון ע"ש דנמרק.

משפחת צרפתי ואורחיה, מנהלת ביה"ס, חברי-הנהלה, מורים, עובדים, תלמידים,
חברי מועצת התלמידים של ביה"ס! בוגרי מחזור י"ט – משפחת דנמרק.

לפני עשרה ימים, פה בביה"ס, הדליקה גב' צרפתי אמו של אייל, את הנר במפקד
הזכרון לחללי מערכות ישראל. נר לזכרם של הנופלים בוגרי ביה"ס, נר לזכרו של
אייל. העיניים ראו והלב מסרב להאמין.

מסיימי בתי הספר ההולכים לצבא, מקבלים עליהם את דין הגיוס כהמשך ברור
ומובן של בני הארץ הזאת. רק כשנוספות לאדם שנים הוא קולט, מבין ותופס
שחיילים אלו, הם עדיין ילדים שבין קיץ אחד נאלצו להפוך לאנשים.
הכאב על מותו של אייל, משותף לכולנו – לכל הנוכחים כאן. אייל נער נאה, זקוף,
ענוג, שקט ומופנם. חיוך שובה לב ועיניים בורקות. אבל המציאות היא שהמשפחה
היא הכורעת תחת האבל. ההורים שאבדו את יקירם, בנם יחידם אשר אהבו, הילד
החייל. ולנו אין מילים של נחמה כי נחמה והקלה אין הם ישאו את יגונם עד
אחרית ימיהם.

ידענו בביה"ס בשכבה, שאייל מצייר, ספרו על הציורים של אייל. אני זוכרת
שבהיות השכבה בכיתה י', לימדתי תנ"ך בכיתה י/2. אייל ישב שקט, בשורה
הראשונה מימין, ליד החלון. העט שבידו כמו מאליו, מעצמו, שרבט בשולי
המחברת או על דף נייר. הערתי לו והוא ענה: "כך אני מרוכז יותר". אנו רואים
שהאמנות, שתחילתה שרבוט, היתה לחלק ממנו.
לאחר מותו של אייל, בזמן השבעה, בקרתי בבית המשפחה. בכל ביקור התרשמתי
מחדש מן הציורים המקשטים את קירות ביתם. ספרו לי שכולם, כולם של אייל,
ציורים יפים, מעשה אמנות של ממש. כבר אז גמלה בליבי ההחלטה שעלינו למצוא
דרך לקיים תערוכה ולהציג מצויריו. ודווקא ביה"ס, בו למד את שש שנותיו
האחרונות, הוא האכסניה המתאימה לתערוכה זו. שמרתי את הדבר בליבי והחלטתי
שבחלוף שנת האבל אעלה את הרעיון.

כאשר תכננו את פגישת המחזור שלנו שכידוע לכולם, נדחה בגלל המלחמה במפרץ
ותתקיים הערב, הרגשנו שאנו חסרים. אייל לא יהיה אתנו – צויריו יהיו.
בעצה אחת עם עדינה, מנהלת ביה"ס, שמיד ראתה בכך רעיון מבורך, ועם רונית,
המחנכת המסורה של אייל, החלטנו להצמיד את פתיחת התערוכה למועד פגישת
המחזור, קבלנו את הסכמת המשפחה.

במשך הימים הקרובים, ישוחחו כל המחנכים בביה"ס עם תלמידיהם על התערוכה
ועל הציור. כאלף וחמש מאות תלמידים וכמאה ושבעים מורים ועובדיהם – קהל
עצום ורב, יוכל להנות מכשרונו האמנותי של אייל ז"ל.

ואולי, אולי, יש בכך נחמה פורתא.

מרים טריגודה
מרכות מחזור י"ט

להיות מזומנת

להיות מזומנת לארועים הללו בגללך
להיות שם ולראות שאינה,
לקבל את אות המתנדב במקומך
לשיר ולמחא כף על שאינה,
לבצע דמעות
לשיר ולמחא
לרצות לברח רחוק, רחוק,
לשוב הביתה
לכתב ולבכות,
לבכות ולכתב
ואין לזה סוף.

נעלים היו אופיו ותכונותיו
 אותם ביטא היטב בציוריו
 שלא הספקנו לראות ולהכיר
 עד שהלך מאיתנו היקר.

קרן זקן
 עידית צבאן

מצבת זכרון לתלמידי ביה"ס המקיף ע"ש "דנמרק" בירושלים

זכור

את תלמידינו היקרים
שנפלו במערכות ישראל

יוסף כיבך ^{פלג}
דוד עזרא
אריה ^{לאוניד} קלמנסון
טל אנידי
יגאל ברוך
יהודית נבעה
אברהם ^{אבי} פרדו
משה ביבי
רוני רביד
אהוד ניסים
אייל צרכתי

"מי יתן ושמו של אייל יהא האחרון שנחרט עליה"

ההורים

רגע דומיה

... למען האמת, זה לא הכאיב במיוחד. ידעתי שנפגעת, כפי שרבים אחרים נפגעו, אך זה לא הבהילני במיוחד. אט, אט, הבנתי שזהו זה.

את שלי עשיתי, וכעת גופי נאכל לאיטו ומגיע לקיצו ... ההרגשה הייתה כל כך מוזרה אני

בפשטותה, עד כי לא עלה בידי להבינה. הספקתי לראות אחד משלנו, שהביט בי והחליף את מחסנית רובהו. שמעתי צועק, שיש פצוע, לאחר מכן הוא המשיך וירה. חייכתי ...

אחרי הזוהר התחלתי להבחין בסביבתי. היו שם עוד רבים, אמהות, אבות ובנים. כולם, ...

ללא יוצא מן הכלל, לכושים בגדים צחורים, ועל ראשיהם כתר מלאכים והזוהר שמעל ראשיהם האיר דרכיהם. כולם הביטו בי בעיניהם הבוהות ומחפשות נעלמות.

– "אתה חדש?", שאלני זקן אחד.

– "יתכן". עניתי, והבטתי אל האחרים.

– "יתכן מה?", שאלני אחר.

– "זה תלוי", סתמתי דברי. ביקשתי משום מה להרגיזם, אך הדבר לא עלה בידי.

– "ובמה העניין תלוי, אם יורשה לי לשאול חביבי?"

– "תלוי, אם אני עם אבא ואמא..."

– "אתה עימנו". הפסיקני הזקן.

– "ומי אתם?"

– "אנחנו כולנו – פשוט אנחנו".

הרגשה מוזרה הציפה את כולי. ראיתי אנשים וטף רבים. כולם לבנים וצחורים וראיתי, כי גם אנוכי כמותם. זכרתי, מה קרה לי וניחשתי, היכן אנוכי. נדמה היה לי, כי נעלה אני מהם, אולי בגלל הדרך, שהביאה אותי אליהם. הרגשה מוזרה זו לא הספיקה לשכרני זמן רב.

לפתע ניגש אלי נער שחרחר ושאלני:

– "אתה ירושלמי?"

– "כן", עניתי יבשות.

– "שמעתי מעט, מה קרה למטה. אתה מוכן להוסיף?"

– "או... לא כעת, מאוחר יותר. כעת אין בי את הרצון לכך", ניסיתי להתחמק.

– "מאוחר יותר יבואו אחרים", אמר והשפיל את עיניו.

– "אחרים? מה פתאום אחרים?", תמהתי.

– "הם אינם מפסיקים לעלות מלמטה. הם באים זה אחר זה, ללא הפסק. כולם צעירים כמונו".

– "כן, אני יודע. אני נלחמתי וגם הם נלחמו..." ביקשתי להתגאות.

– "כולנו נלחמנו", אמר הנער בעוז והביט היישר לעיני.

– "גם אתה?", שאלתי.

– "בארבעים ושמנונה", ענה גם הוא בגאווה.

– "ומה איתם?", שאלתי תוך הצבעה על האנשים, שישבו סביבנו בעיסוקיהם שלהם.

– "כל אחד בדרכו שלו", אמר.

– "והנשים והילדים?", התפרצתי בפליאה.

– "כן, הם ... גם הם, הגיעו לכאן".
 – "אבל הם לא נלחמו".
 – "אני יודע", אמר בשקט כמתבייש.
 – "אבל, בכל זאת, מה הם עושים פה?"
 הנער הרים ראשו והביט בכולם. אחר כך החל מצביע:
 "הילד ההוא מפגז מרגמה לפתח המקלט בקיבוץ; וההיא, שכורעת ברך, עלתה עם העומדים סביבה על מוקש, בדרך הביתה לחופשה; והפעוט ההוא נשרף חי מפצצת תבערה, יחד עם הנערה שלידי ..."
 "די מספיקו", הפסקתי אותו. "הבנתי".
 הלכתי לי מן הבחור וישבתי בפינה שקטה, לבדי.
 ראיתי בעיני רוחי את ההלוויה ואת אמא הבוכיה ואבא כבד העיניים המדדה ברגליו, ובכוחותיו האחרונים עוזר לאמא ומנסה להרגיעה, ושמעתי: "אל מלא רחמים...", והלב נצבט, וראיתי את ההולכים אחרי – השוכב בלבנים. כולם עצובים ובוכיים, חלק מספר על נפלאותי, כאילו לא הייתי ... והחיוך עלה על שפתי, כשחשבתי לעצמי, כי אני הוא המארגן. לא רציתי לחזור בחזרה, פשוט לא חשבתי בכיוון הזה. רציתי רק שידעו, שהסדרתי בעולם לבן זה.
 לפתע ניגשה אלי נערה כחולת עיניים ואסופת שיער. יפה הייתה. ניגשה וישבה לצידו.
 – "מהיכן אתה?", שאלה.
 – "מירושלים", עניתי.
 – "מהכותל?"
 – "לא, לא הגעתי".
 – "מה קרה?"
 – "כדור השיגני".
 – "נזהרת?"
 – "להיזהר?", חזרתי על המלה פעם אחר פעם.
 לא חשבתי בכלל על מושג זה.
 – "לא, איני חושב שנוהרתי".
 – "מדוע?"
 – "איני יודע".
 – "הורים – יש לך?"
 – "יש".
 – "ואחים?"
 – "יש".
 – "חברה?"
 – "יש ... אה ... בעצם, כולם היו".
 – "אהבת את חברתך?"
 הבטתי בה מופתע. לא הבנתי לאיזה כיוון היא חותרת. לבסוף עניתי:
 – "איני יודע, זה לא חשוב כעת".
 – "זה חשוב", ענתה והחיוך עלה על שפתייה.

– "זה לא חשוב, אני כבר פה, זה לא ישנה הרבה", התפרצתי.
 – "דווקא בגלל שאתה פה – זה משנה לי. היא אהבה אותך?"
 – "... אני חושב שכן..." (האדום נצנץ בעיני, איבדתי את סבלנותי) ...
 – "רק רגע, מה בדיוק את מחפשת ב?"
 – "שום דבר מיוחד, רציתי רק לדעת, אם היו לך קרובים."
 – "אבל לשם מה?"
 – "תמהתי מדוע לא נזהרת".
 – "אבל זו הייתה מלחמה, צריך הייתי להילחם ונלחמתי".
 הנערה סיימה את דבריה, קמה והלכה ממקום מושבי.
 "מדוע באמת לא נזהרתי", שאלתי את עצמי.
 אבא ואמא ושוש שוב עלו מול עיני. דומה היה, שאני מתגעגע אליהם. חלומות בהקיץ
 החלו מרצדים מול עיני, כשכל אחד מכאיב יותר מקודמו. כולם כמעט הפילוני אל תוהו
 ובוהו, אך האחרון שבסדרה עצרני כאילו אמר: "חכה, עדיין לא הגיע שעתך!", וסידרה
 חדשה החלה.
 מאוחר יותר ניגש אלי מלאך וציווני לגשת אל הקבוצה, העומדת במרחק ממני.
 ניגשתי וחיכיתי עם השאר לבוא אחרים, נוספים. לאחר שהגיעו כולם, יצאנו וריחפנו
 מעל ירושלים.
 ראינו את כולם הולכים, ישובים או שוכבים בטוחים, וחשבתי לעצמי, שזה גם בזכותי;
 וחשבתי שגם אחרים חושבים כך: "זה בזכותנו".
 נזכרתי באבא ואמא והאחים ובשוש ובכל החברים וביקשתי לקפוץ מטה, אך המלאך זעק
 לעברי: "עמוד! אל תנסה! אין שם מקום עבורך!"
 – "מדוע לא?", שאלתי.
 – "אין שם מקום, ודי!", צעק והמשיך עם האחרים.
 – "אבל, הם מחכים לי!", צעקתי לעברו, אך הוא לא שמע. הבטתי בהולכים לפני והחלטתי
 לקפוץ. קפצתי והתחלתי לגלוש במהירות מטה. גלשתי וגלשתי ונפלתי אל תוהו ובוהו
 והסחרור חדר לעיני. וחיכיתי לחבטה, והיא אכן הגיעה, ועמדתי וכולם הביטו בי בעיניהם
 האדומות העצובות. כולם הביטו בי בבגדיהם הצהורים והזוהר שעל פניהם זוהר כתמיד.
 וניגש אלי זקן אחד ואמר: "אל תלך לשם, אין שם מקום עבורך!"

נכתב ע"י אפי מלצר
 בשנת תשמ"ג, 1973,
 ופורסם ב"הדים"
 בטאון הגמנסיה
 העברית "הרצליה"

אנו נזכור אותך בכל רגע ובכל שעה
י חיד – בן שלנו היית.
י קירי, איך הלכת והשארת אותנו לבד?
ל קחת לנו חלק מהחיים.

צ חוקך מהדהד באוזנינו.
ר ק זכרונות השארת לנו.
פ רח היית ונקטפת מאיתנו בטרם עת.
ת ישאר איתנו לעולמי עולמים!
י מים עצובים עוברים עלינו.

ההורים

תודתנו נתונה לצוות הפקת הספר:

א פ י מ ל צ ר	עריכה:
אמוץ מאיר ששון	עריכה לשונית:
סטודיו "גלים"	עיצוב וגרפיקה:
"אופסט פרוצס"	מונטאז':
דפוס "מאירי"	הדפסה:
דפוס "קורדובה"	
כריכת "קורדובה"	כריכה:

וכן רחל איתן-מלמד
שנתנה הסכמתה לשימוש בשיריה

צרפתי גאולה ויצחק

תשנ"ב - תל אביב

